

GİRİŞ

Eğitim doğumla başlayıp ölümle sona eren bir süreçtir. Bu süreç bazı dönemlerde yaygın eğitim şeklinde yapılırken daha sonraki dönemlerde cami, kilise vb kurumlar bu görevi üstlenmiştir. Sanayi toplumuyla birlikte de okul denen kurum ortaya çıkmıştır. Bu kurum sürekli olarak geliştirilmiştir. Bilgi toplumuyla birlikte daha da fazla önem kazanmıştır. Artık bu gün herkes okuldan faydalanabilmektedir, faydalanabilmek için uğraşmaktadır denilebilir. Çocuğuna daha iyi eğitim imkanı sunabilmek için ekonomik sıkıntılara göğüs gererek çocuğunu dershaneye veya özel kurslara göndermeye çalışan anne-babalar örnek olarak gösterilebilir.

Türkiye’de eğitilmiş insanların artması bu önemin daha belirgin şekilde ortaya çıkmasını sağlamıştır. Artık insanlar çocuğuna daha iyi imkanlar sunabilmek için çok çocuklu aile yapısından daha az çocuklu aile yapılarına geçiş yaptıkları gözlenebilen bir durumdur. Çünkü bir çok insanın düşüncesinde, çocuğuna daha iyi bir eğitim imkanı sunabilmenin var olduğu söylenebilir. Bu düşünceyle birlikte okuldan beklentiler artmıştır. İnsanlar “ Eti benim, kemiği benim” düşüncesinden sıyrılarak çocuğunu bire bir takip eder duruma gelmiştir. Hatta imkanı olan ailelerin daha iyi imkan alabileceklerini düşündükleri özel okullara göndermektedir. Türkiye’de dünya ortalamalarının altında özel okul sayısı olsa da imkanı olanlar bu okullardan yararlanmaya çalışmaktadırlar. Özel okullardan yararlanamayanlar mevcut devlet okullarının en iyisini seçmeye çalışmaktadır. Bunun için yüksek meblağda okul başışı bile yaptıkları görülebilir. Mevcut hinterland dışındaki bir okula göndermek için yoğun çaba sarfetmektedirler. Bu da ailelerin, eğitim öğretime verdikleri önemin göstergesidir denilebilir. Ailelerin, mevcut ekonomik kaynaklarını en üst düzeyde eğitim öğretime ayırdıkları gözlenmektedir. Eğitim giderlerinin arttığı günümüzde, aile gelirlerinin önemli bir kısmı eğitime ayrılmaktadır. Aileler daha bilinçli bir şekilde eğitim öğretime önem vermeye başlamışlardır. Ailelerin çocuklarına, geleceğe yönelik olarak kültürel yönden ve ekonomik yönden en iyi bir eğitimi vermeye çalıştıkları görülmektedir.. Özellikle son yıllardaki ekonomik krizler bunu daha çok önemli hale getirmiştir. Sokakta karşılaşılan insanlara: “Çocuğunuzun büyüyünce ne olmasını istersiniz?” sorusuna, çok para kazandıran üst kimlikli meslekleri telaffuz ettikleri görülebilir. Bu durum eğitimin amaçlarından olan iyi bir insan yetiştirmeyi geri plana iterek pragmatist yaklaşımla sadece iyi bir üst okul kazandıran kurum şekline dönüştürebilmektedir. Bugün okulların performans değerlendirmesi, genelgeye göre öğrencilerinin kazandıkları Fen Lisesi, Anadolu Lisesi vb okullara göre yapılmaktadır. Bu düşünce de okullarda “dershanecilik mantığı”nı

oluşturmuştur. Bakanlığın bu değerlendirmesi ve velilerin okulu eğitim veren bir kurumdan ziyade kazanılan üst okula göre değerlendirilmesi, öğretmenleri de bu yönde etkilemektedir. Öğrenciler geliştirdikleri iyi davranışlarla, ilgi ve istidatlarıyla değil, çözdükleri soru sayısınınca değerlendirilmektedir. Velilerin çoğunluğu, çocuğunu olduğu gibi görmek değil, istedikleri gibi görerek değerlendirmek istemektedirler. Bu da eğitimde yanlış yönlendirmelerin oluşmasına neden olmaktadır. Ailenin eğitimi çocuğun eğitimini doğrudan etkiler. Bazı anne-babalar, çocuk eğitimi hakkında bilgileri olmadıkları için çocuklarını yönlendirmede, yanlış tutumlar sergilerler(Türkoğlu,1997). Bu yanlışlar çocuğun ileriki hayatını olumsuz etkiler. Çocukların eğitimi hakkında sürekli bilgi sahibi olan aileler, onlarla iletişim kuran, sorunlarını birlikte çözmeye çalışan ailelerde ise hatalar daha az olacaktır. Ailelerin okula yönelik tutumları, öğretmene bakış açıları da eğitim öğretimde önemli bir durumdur. Ana-baba ile öğretmen arasındaki anlaşmazlık nedenlerinden biri, çocuğa ayrı açılardan bakma eğilimleridir. Öğretmen çocukların farklı zeka yapısına, farklı becerilere sahip olduğunu bildiği halde, öğrenci velilerinin kendi çocuklarını yanlış değerlendirmeleri ile öğretmen-veli arasında yanlış değerlendirmeler olabilir. Ana-baba ile öğretmen arasında kurulabilecek olumlu bir iletişim bu yanlış yargıları ortadan kaldıracaktır. Aileler okuldan, bir dersane gibi iyi bir sınava hazırlayan eğitim kurumları olmalarını istemektedirler. Bu durum da okulu ve öğretmenleri bu beklentiler doğrultusunda hizmet vermeye yöneltmektedir. Demirbulak'ın araştırması da bunu desteklemektedir. Demirbulak'a göre: " Veli öğretmen görüşmelerinin sadece öğrenci notlarının veliye sözlü olarak iletilmesi olarak nitelendirilmiştir." (Demirbulak 2000). Öğrenci, bir bütün olarak değil, sadece notlarıyla değerlendirilmektedir. Bu düşünce Türkçe, Matematik, Fen Bilgisi, Sosyal Bilgiler' i önemli ders sayarken, öğrencinin ifade ve becerisini geliştirecek, kişiliğini olgunlaştıracak sosyal yönünü güçlendirecek dersler önemsiz olarak görülmektedir. Çünkü yapılan OKS (Orta Öğretim Kurumlar Sınavı)' de sorular bu derslerden çıkmaktadır. Bu düşünceyle beraber laboratuvar ve işlikler önemsiz yerler haline almış, bu dersler, sınıf geçmek için okunulan dersler konumunu almıştır. Goleman " Eğer bir çözüm varsa bunun gençleri hayata hazırlama tarzında yattığını sanıyorum. Günümüzde çocukların eğitimini şansa bırakıyoruz ve bunun sonuçları çok yıkıcı oluyor. Çözümlerden biri, okulların öğrenciyi sınıfta bir bütün olarak akli ve kalbi birleştirerek eğitilebileceğine dair bir vizyon geliştirmektir (Goleman 2001). Bu ifadesiyle Goleman'ın velilerin okuldan beklentilerine karşılık yapılabilecek değerlendirmeyi tanımlamaya çalıştığı söylenebilir.

Son yıllarda okulun amaç ve görevleri arasında rehberlik servisi önem kazanmıştır. Mili Eğitim Bakanlığı da konunun öneminin farkına vararak her okula rehber öğretmen

görevlendirmeye çalışılmaktadır. Okul rehberlik servisleri veliler tarafından da özellikle problemlili çocukların aileleri tarafından daha çok ziyaret edilmektedir. Veliler çocuklarının sorunlarının çözümü ve daha iyi bir üst okula yerleştirme amacı doğrultusunda rehberlik hizmetlerinden faydalanabilmesini istemektedirler. Rehberlik hizmetleri; Milli Eğitim Bakanlığı'nın yayınlamış olduğu genelgeye göre: “ Bireyin karşılaştığı sorunlara çözüm bulma” (05.05.1999) olarak tanımlamıştır. Bu genelgeye göre okullarda verilmesi gereken önemli hizmetlerden birisi de rehberlik hizmetidir, denilebilir. Son yıllarda artık okul idaresinin karşısında eğilip bükülen veli yerine, okuldan istekleri bulunan, okula geldiğinde sorunlarına ilgi duyulan ve çözümü yönünde çaba gösterilen, okul idaresi ve öğretmen tarafından kabul gören, sorunun çözümünün takibini yapan ve bu konuda okul idaresini zorlayan veli profili daha fazla ağırlık kazanmaktadır. Okul idaresine yardımcı olmaya çalışan, çevre imkanlarını ve diğer idari mekanizmaları zorlayarak okuluna bir şeyler kazandırma çabasındaki velilerin sayısındaki artışın memnuniyet verici bir gelişme olduğu söylenebilir.

Velilerin okuldan beklentileri özellikle gelişmiş toplumlarda her sene yapılan bir çalışma halini almıştır. Bu çalışmalarla okulun kendisini değerlendirmesi ve hedeflerini belirlenmesi sağlanmaktadır. Bu araştırmalar okulun kendi yönünü belirlemede önemli bir yol göstericiliği görevini üstlenmektedir. Bu çalışmalar, daha iyi bir üst okulu kazandırma amacındaki velileri olumlu bir şekilde yönlendirmede, onlara “ Biz bu işin bilincindeyiz” mesajını vererek, onların güvenlerini sağlamada, okulu desteklemelerinde Bu önemin farkında olan okulların da bu araştırmalar sayesinde önlerini daha net görebileceği söylenebilir. Türkiye’de okulların büyük bir kısmının devlet eliyle yöneltilmesi, kadrolarında bu çalışmaları yapabilecek veya bunu bir görev olarak üstlenebilecek elamanlarının bulunmaması, bu elamanların iyi değerlendirilememesi, okulların öğrenci çekmek gibi bir kaygılarının bulunmaması nedeniyle bu tip çalışmaların yapılmadığı görülmektedir. Bu amaçla kurulan yönetmelikle okullarda kurulan “ Okul Gelişimi ve Yönetimi Ekibi” çalışmalarının “kağıt üstü” çalışmalarından öteye gidememesi gibi nedenlerden dolayı bu çalışmalar görülmemektedir.

Bu çalışmayla velilerin okuldan beklentileri ortaya konmaya çalışılarak ve bu çalışmalara örnek teşkil edebilecek bir araştırma ortaya konmaya çalışılacaktır.

PROBLEM CÜMLESİ

“İlköğretim kademesindeki Öğrenci Velilerinin Okuldan Beklentileri ile ilgili görüşlerinin bazı değişkenler açısından analiz sonuçları nelerdir ve bu görüşler; öğretim kademesi, ailenin sosyo-ekonomik düzeyi değişkenleri açısından farklılık göstermekte midir?”

ARAŞTIRMANIN AMACI

Velilerin okuldan beklentileri ile ilgili çalışmalar günümüzde popüler bir çalışma alanıdır. Çünkü bu alanla ilgili çalışmalar, ülkenin insanlarını önemli bir şekilde ilgilendirmektedir. Aynı zamanda okulların eğitim öğretime yönelik durumları ülkenin gelişmişlik durumunu da ortaya koymaktadır. Çünkü gelişmişliğin önemli bir ayağı da eğitim öğretimden geçmektedir. İnsanlarını iyi eğitemeyen ülkeler her yönden diğer gelişmiş ülkelerden geri kalmaktadır. Onun için çocuklarını, insanlarını iyi yetiştiren ülkeler geleceğe güvenle bakmaktadır.

Velilerimiz(ailelerimiz) artık günümüzde her açıdan okullardan çok şeyler beklemektedir. Velilerin okuldan beklentileri tamamen çocuğa yönelik olarak onların en iyi eğitim öğretimi almaları, çocuklarını en iyi şekilde hayata hazırlamalarını, iyi ve erdemli insanlar olarak memleket için yetiştirilmelerini istemektedirler. Bu çalışma ile ülkemizin tümünde yeni başlanan ilköğretimin (sekiz yıllık zorunlu eğitimin) sorunları da ortaya konmaya çalışılmıştır.

Bu çalışmada velilerin (ilköğretim kademesinde) okuldan beklentileri ile ilgili olarak, değişik alanlardan (ekonomik ve sosyo kültürel açıdan) seçilen velilerden bu beklentilerin okullara göre ne derece gerçekleştirilmekte olduğu belirlenmek istendi.

SINIRLILIKLAR

1-Anket sorularının cevaplandırılmasında velilerin farklı sosyo-kültürel boyutlarda olmalarından dolayı, cevapların farklı olabileceği düşünülmektedir.

2-Anket sorularının çokluğunun araştırma sorularına verilecek cevabı etkileyebileceği düşünülmektedir.

TANIMLAR

İlköğretim: 7-14 yaş arası çocukların zorunlu eğitimini yaptığı ve süresi 8 yıl olan eğitim kademesidir.

Hinterland alanı: Kapsam alanı, eğitim öğretimde öğrencilerin kayıt edildiği alan, bölge.

İlköğretim okulunun bulunduğu çevreden öğrenci kaydedebilecekleri bölgedir. Hinterland alanı milli eğitim müdürlüklerince belirlenir.

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın evreni ve örneklemini, anket geliştirme aşamaları, verilerin toplanması yer almaktadır.

I EVREN VE ÖRNEKLEM

Araştırmanın evrenini; Uşak İli'ndeki Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ilköğretim okullarındaki veliler oluşturmaktadır.

Araştırma kapsamına 14 İlköğretim Okulu ve 402 veli girmiştir. Velilere dağıtılan 402 adet anket çalışmasının 374 adedi geri dönmüştür. Yüzde olarak ifade edilecek olursa anketlerin %93.3 'ü geri dönmüştür. Dünyadaki anket araştırmalarında dikkate alınan %60-70 standardına göre, anket dönüş oranının yüksek olduğu görülmektedir.

Araştırmanın örneklemini, Uşak il merkezinde bulunan 14 ilköğretim okulundaki 402 öğrenci velisi oluşturmaktadır. Örneklem seçiminde okulların bulunduğu çevre itibariyle ekonomik ve sosyo kültürel ortamı dikkate alınarak, aynı zamanda okulların boyutları da (küçük, orta ve büyük okul şeklinde) dikkate alınmıştır.

II VERİ TOPLAMA ARACININ GELİŞTİRİLMESİ

ANKET GELİŞTİRİLMESİNDE İZLENEN YOLLAR

Araştırmada kullanılan anketin geliştirilmesinde, “İlköğretimde Öğrenci Velilerinin Okuldan Beklentileri” ile ilgili benzer araştırmaların sürekli yapıldığı görülmüştür. Bu konuda 05.07.2000 tarihinde Ankara’da YÖK Dökümantasyon Merkezine gidilmiş ve gerekli araştırmalar yapılmıştır. Araştırmamızla ilgili olarak 8 Yüksek Lisans, 10 Doktora tezi incelenmiştir. Çalışmamıza faydalı olması açısından literatürler incelenmiş, tezlerle ilgili çalışmalar incelenmiştir. İnternet çalışmaları ile süreli yayınlardan, konu ile ilgili basılmış kitaplardan yararlanılmıştır.

Araştırma ile ilgili olarak çeşitli mahallelerden ekonomik ve sosyo kültürel açıdan farklı kişilerle görüşülerek araştırmamıza yönelik bilgiler alınmıştır. Bu yönde sorular hazırlanmaya çalışılmıştır.

Anketle ilgili olarak 22 bölümden oluşan sorular belirlenmiştir.

Anket uygulaması ile ekonomik ve kültürel açıdan farklı olan aileler(veliler) anket sorularına değişik cevaplar vermişlerdir. Velilerin ekonomik ve kültürel düzeylerinin cevap vermede ne derece etkili olduğu gözlenmiştir.

BÖLÜM II

1. OKUL AİLE İŞBİRLİĞİ VE ÖNEMİ

Okullarda yapılan eğitimin başarılı olması ve amaçlarına ulaşabilmesi için öğrencinin, ailesinin ilgi ve yardımına ihtiyacı vardır. Okulda başlayan bir çok eğitsel çalışma, öğrencinin ailesinde ve okul dışındaki çevresinde tamamlanır. Okul yönetimi ailenin katkısını sağlamak üzere öğrenci veli ve ebeveynlerinin bir araya gelerek birlik ve dernek kurmalarına yardımcı olur. Bu amaçla, Türk Milli Eğitim Kanununun da;

“Eğitim kurumlarının amaçlarının gerçekleştirilmesine katkıda bulunmak için okul ile aile arasında işbirliği sağlanır. Bu amaçla okullarda okul-aile birlikleri kurulur. Okul-aile birlikleri, okulların eğitim ve öğretim hizmetlerine etkinlik ve verimlilik kazandırmak, okulların ve maddî imkânlardan yoksun öğrencilerin zorunlu ihtiyaçlarını karşılamak üzere; aynî ve nakdî bağışları kabul edebilir, maddî katkı sağlamak amacıyla sosyal ve kültürel etkinlikler ve kampanyalar düzenleyebilir, okulların bünyesinde bulunan kantin, açık alan, salon ve benzeri yerleri işletirebilir veya işletebilir”. Şeklinde kanun maddesi vardır. Bu açıklayıcı kanun ile aile bireylerinin okul ile işbirliği içerisine girmeleri sağlanmaya çalışılmaktadır. Eğitim öğretimden toplumu soyutlamak yerine toplumu bilinçli bir şekilde eğitime ve eğitim işlerine yönlendirmeye çalışılmaktadır. Eğitim öğretim işlerinde daha bilinçli bir şekilde ailelerin yardımı ve işbirliğinin sağlanması amaçlanmaktadır.

1.2.Aile(veli) Okul İşbirliğinde İletişimin Önemi

Veli okul işbirliği, veli öğretmen işbirliği her yönden çok önemlidir. Öğrencinin başarısı açısından, velilerin okuldan beklentileri açısından, okulun toplumla iç içe olması ve topluma olumlu yönden yansımaları açısından çok önemlidir. Çünkü eğitim öğretim faaliyetleri her zaman toplumla bağdaşmalıdır.

Bu nedenle kişilerle okul arasında ve öğretmen arasında olumlu iletişimin kurulması gerekmektedir. İletişim; insanlar arasında sözel olarak bir de sözsüz iletişim yani beden dili

olarak sağlanmaktadır. Burada ailelerin okuldan beklentilerine yönelik iletişimin nasıl olması gerektiği üzerinde durulmaya çalışılacaktır.

1.2.1.İlköğretimde Öğretmen Öğrenci İletişimi ve Velilerin İletişimden Beklentileri

İnsan var olduğu günden bu yana gerek diğer bireylerle gerekse çevresiyle etkileşim ve iletişim ihtiyacı içinde olmuşlardır. İletişim eğitim öğretim ortamında da çok önemli bir olgudur. Sınıf ortamında öğretmen öğrenci arası çeşitli düzeylerde iletişim gerçekleşmektedir. Bu iletişim sözel olarak, sözel dışı hareketleri kapsayan beden dili gibi iletişim türlerini görebiliriz. Bundan dolayıdır ki veliler sınıf ortamında öğrencileri ile öğretmenleri arasında yeterli düzeyde, iyi bir iletişimin gerçekleşmesini istemektedirler. Çünkü kaliteli bir iletişim eğitim öğretim açısından vazgeçilmez bir önem taşımaktadır. Bu aynı zamanda okuldaki başarı düzeyini etkileyecek unsurların en başında gelmektedir.

Duman, Dede ve Eryürekli; sınıf ortamında kullanılan sözsüz (mimikler, jestler,oturuş ve duruş tarzı,göz teması vb.) ve sözlü iletişimin etkili ve sağlıklı olmasının, öğrencilerin özerk düşünce ve anlatım yeteneklerini geliştirmelerine olanak sağladığını belirtmişlerdir. Sınıf ortamında ve diğer iletişim kurulmaya çalışılan ortamlarda Sözlü ve sözsüz mesajların çelişkili, içtenliksiz olmasından kaçınılması, öğrencilerin bir soru, bir sorun, bir durum, bir olay hakkında düşünce, yorum geliştirmelerine zaman tanınması, anlatımın çeşitli yollarının (öykü, resim, şiir, yazı, şarkı, afiş vs.) kullanımının önünün açılması yöntemleri onların anlama, dinleme, algılama, kavrama ve anlatma dolayısıyla iletişim becerilerini geliştireceğini belirtmişlerdir(Duman, Dede, Eryürekli, 2003).

Eğitim-öğretim faaliyetinin en önemli unsurlarından birisi öğretmen diğeri öğrencidir. Sınıf içinde en yoğun iletişim öğrenci ve öğretmen arasında gerçekleşmektedir. Olumlu iletişim kurabilen öğretmenin başarılı olma ihtimalinin çok daha yüksek olduğu söylenebilir. Öğretmenin sınıfta olumlu hava yaratması ve öğrenciler ile iyi iletişim kurması, öğrencilerin derse etkin katılımına katkıda bulunur. Demokratik bir eğitim ortamında öğrencilerin etkin iletişimine imkan sağlanması, onların yaratıcı, araştırıcı tarzda düşünmelerini geliştirecek, tartışma yoluyla öğrenmelerini, farklı fikir ve düşünceleri dikkate alarak işbirliği içinde gerçekleştirmelerini sağlayacaktır. Çünkü etkili iletişim yaratıcılığı, farklı düşüncelerin ortaya çıkmasına ve kişilerin bir biriyle olan ilişkilerinde zengin deneyimler edinmelerine imkan sağlar. İyi bir etkili iletişim öğrenciyi her yönüyle geliştirir.

Sınıf içinde öğretmen öğrenci arasında eğitimin amacını gerçekleştirmek için farklı düşünceler ve bilgiler paylaşılmaktadır. Bu paylaşımları gerçekleştirmek için sözel, sözel

olmayan tek ve çift yönlü iletişim kalıpları kullanılmaktadır (Kılıç, 2003). Karşımızdaki insanla iyi ilişkiler ve iletişim içinde olduğumuz oranda onu etkileme, eğitme ve birlikte çalışma ve iş yapma konusunda başarılı olma şansına sahip olunabilir. Böyle bir durumda iletişimin alıcıları endişe, tedirginlik ve acaba düşüncesi olmadan rahat ve güvenli bir ortamda gerçekleşir. İdeal bir öğretmen rol yapmayı bırakarak olduğu gibi doğal davranan erişilebilir olandır. Öğrenci onunla iletişim kurmada, kızar mı, bağırır mı vb. endişeleri olmadan rahatlıkla iletişim kurabilmelidir. Eğer öğretmen öğrencileri ile iletişim kurmada yapmacıksız, doğal bir şekilde davrandığını öğrencilerine kabul ettirebilirse, bu konuda güven sağlayabilirse öğrencileri ile iletişim kurma açısından önemli bir başarı kazanmış olur. Çünkü bu konuda en temel unsur güven sağlanmaktadır. Okul ortamında öğretmen-öğrenci arasında etkin iletişimin kurulması bu iki kişi arasında özel ilişkinin, güvene dayalı sağlam bir bağın kurulmasına bağlıdır. Gordon'a göre, bu ilişki içinde her iki taraf bir birlerinin bireyselliğine, gereksinimine saygı gösterir; bir birlerinin yaratıcılığına ve gelişmesine fırsat tanır (Gordon,1996). Yapılan bir araştırmada ideal öğretmenin özelliklerinden birisi olarak öğrencileriyle dostça ve işbirliği içinde çalışma alışkanlığı kazanmış iletişimi iyi sağlama olarak bulunmuştur (Çetin, 2001). Kurulan güven ve dostluk köprüsü iletişimi, doğal olarak da başarıyı getirmektedir

Olumlu tarzda olan bir iletişim, sonuçları itibariyle velilerin okuldan beklentilerine de bir şekilde cevap vermektedir. Çünkü bir öğrencinin kendini rahat bir şekilde ifade edebilmesi, düşüncelerini rahat bir şekilde ortaya koyabilmesi, bazı problemler karşısında çözüm önerileri ortaya koyması ve fikir üretmesi, hem velinin beklentileri açısından hem de okulun beklentileri açısından olumlu bir gelişmedir.

1.2.2.Sınıf İçi İletişimin Önemi

Sınıf içi iletişim, öğretmenle öğrenciler arasında bilgi, duygu, düşünce vb paylaşımların olduğu ve organik bir bağın kurulduğu ortamda gerçekleşen etkileşimdir. Sınıf etkili iletişime en muhtaç olunan yerdir. Çünkü eğitimin ve dersin kalitesi buna bağlıdır. Sınıf içi iletişim, aynı zamanda sınıf yönetimiyle birlikte düşünülmüş ve iletişimin sınıf yönetiminde en önemli unsurlardan birisi olduğu vurgulanmıştır.

Öğretmenin sınıf içinde kullandığı, kelime ve sözlerin kullanılmadığı, yüzün şeklinin, duruşun, sesin tonunun, bakışının yürüyüşünün, giyim şeklinin, yaklaşımının oluşturduğu sözel olmayan (nonverbal) iletişim şekli **beden dili** diye tanımlanan iletişim şeklidir. Beden dili, insanların iletişim sırasındaki davranışlarını ifade eder (Boz,2003). Beden dilini etkili bir şekilde kullanan insan hedeflerine daha yakındır, denilebilir. Bazı zamanlarda sözel iletişimden daha

geçerli ve çok anlam içerir. Bir araştırmaya göre ortalama bir iletişimde kelimelerin önemi %10, ses tonunun önemi %30, beden dilinin önemi ise %60 olarak tespit edilmiştir (Boz 2003). Bakmak daha iyi değerlendirme sağlar.

Adnan Menderes Üniversitesinde yapılan bir araştırmaya göre; öğrencilerin oturma yeri, iletişim ve etkileşimlerini belirleyen bir faktördür. Sınıfın ön ve ortası bu açıdan şanslı bölgelerdir. İletişim ve etkileşim gücünü çeken öğrencilerin sınıfın bu bölümlerinde oturtulması gerektiği, oturma yeri kendi seçimlerine bırakılırsa arkaya veya kenara oturma eğiliminde oldukları bildirilmektedir. Ayrıca, ön sırada oturan öğrencilerin, öğretmenle arkada oturan öğrenciler arasında fiziksel bir engel oluşturarak iletişimi zayıflattığı ifade edilmektedir. Bu nedenle öğretmen öğrenci iletişiminin sınıf içinde uygun bir şekilde ayarlanması ve her öğrencinin öğretmeniyle etkili bir iletişim kurabilmesine imkan tanınmalıdır. Çünkü böyle etkili bir iletişim kurma velilerin, çocuklarından bekledikleri başarı açısından ve okuldan bekledikleri olumlu beklentiler açısından çok önemlidir.

1.2.3 Aile(Veli) -Öğretmen İlişkileri

Bir ülkenin geleceği olan öğrencilerin yetiştirilmesi, eğitimi ve ihtiyaçlarının belirlenmesi ancak sağlıklı okul-aile işbirliği ile sağlanabilir. Demirbulak'a göre veliler, okulların olmadığı eski çağlardan bu yana çocuklarının ilk eğitimcileri olmuşlardır. Yüzyılımızda ise, öğrenci merkezli eğitimde öğrencilerin istekleri, ihtiyaçları, ilgi alanları ve geleceğe dönük amaçlarının belirlenmesi önem kazanmıştır(Berger,1987). Yirmibirinci yüzyıla girdiğimiz şu günlerde ise dolaylı ya da dolaysız etkileşim içinde bulunan okul ve ailenin işbirliği kaçınılmazdır. Çünkü okulun ve ailenin sorumluluklarının nerede başlayıp nerede bittiğini kesin çizgilerle birbirinden ayırmak zordur(Öktem, 1996,). Bu nedenle 1980'li yıllardan itibaren okullar okul-aile işbirliğini zenginleştirecek sistemler geliştirmeye başlamışlardır.

Okul aile işbirliğinin katkılarının saptanması amacıyla bir çok çalışma yapılmıştır bu alanda yapılan çalışmaların bazıları aşağıda özetlenmiştir.

Roberts çalışmasında düzenli olarak yapılan rehber öğretmen-veli-öğrenci ve velilerin bu tür görüşmelerinin çok faydalı ve gerekli olduğunu göstermiştir.Görüşmeler sonucunda sağlıklı öğrenci-veli-okul iletişimi sağlanmıştır.

Öğrencinin okuldaki gelişimi ailenin eğitime verdiği önem ile ilişkilidir. Aile-okul iş birliğinin iki avantajı vardır: Birincisi,ailenin okula ve öğrenciye gösterdiği ilgi,motivasyonu

sağlar. İkincisi ise okulun yapısını, değerlerini ve standartlarını tanıyan aileler çocuklarını daha iyi yönlendirebilirler(Berger, 1987).

Öğrenci başarısının okulların yapısı veya sosyo-ekonomik koşullarından ziyade aile-okul işbirliği ile artırımı Griffith ve Chu ve Williams tarafından yapılan çalışmalarda tesbit edilmiştir. Ancak öğrenme ve davranış sorunları olan öğrencilerin ailelerinin öğretmenlerle yaptıkları görüşmelerin okul içi ve okul dışı faaliyetlerinden ziyade öğrencinin notları üzerinde yoğunlaştığı görülmüştür.

Jacobs tarafından yapılan araştırmada öğrencinin ihtiyaçlarını belirleme ve buna bağlı olarak sağlıklı bir yönlendirme programının uygulanabilmesi için ailenin okul ile işbirliğinin şart olduğu ortaya çıkmıştır. Bu araştırma sonucunda rehber öğretmenlerin de ailelerin öğrencilere karşı tutumlarının ne kadar önemli olduğunu göstermek açısından aileleri vermelerinin gerekli olduğu saptanmıştır.

Birk and Blimline ve Morgan tarafından ailenin çocuğun meslek seçiminde etkisini belirlemek üzere inceleme yapmışlardır. Yapılan incelemelerde, ailenin öğrencilerin meslek seçiminde önemli oldukları ve sağlıklı okul-aile işbirliğinin de öğrenciye sunulan seçeneklerin artırılması ve gerekli bilgiler ile donatılması açısından çok önemli olduğu görülmüştür.

Bu çalışmaların sonuçlarından da görüldüğü gibi ailenin eğitimde etkin rol üstlenmesi zorunludur. Bu nedenle okullar okul-aile işbirliğini zenginleştirecek sistemler geliştirmeye başlamışlardır. Ülkemizde 1946 yılında hazırlanan okul-aile birliği yönetmeliği içerik açısından gelişmiş ülkelerinkinden çok farklı olmamakla beraber uygulamada yetersiz kaldığı görülmektedir(Öktem,1996). Bu çalışmada okul-aile işbirliğinin ve yönlendirmenin önemli bir boyutu olan veli-öğretmenle görüşmeleri değerlendirilmiştir.

Öğrenci, veli ve öğretmen arasındaki olumlu bir iletişim ancak öğrencinin gelişimini tartışarak, problemlerini ve gereksinimlerini belirleyerek sağlanabilir. Bu iletişimi sağlamanın en önemli kaynağı da sağlıklı ve işlevsel okul-aile toplantılarıdır. Ancak, bu çalışmada elde edilen bulgular veli-öğretmen görüşmelerinin sağlıklı ve işlevsel olmadığı yönündedir.

Öğrenci velileri ilköğretim kademesinde öğrencilerinin etkili, üretken ve iyi bir vatandaş olarak yetiştirilmesini okuldan beklemektedirler. Çünkü çocuklar bir ülkenin geleceğinin temelidirler. Onlar ne kadar iyi eğitim alırsa ve iyi yetiştirilirse ülkenin geleceği de o kadar sağlam olur.

Duman'a göre öğretmen ve aile arasında sağlıklı bir iletişimin kurulması, öğretmenin aileyi tanımaya yönelik çalışmaları ile olabilir. Bu amaçla öğretmen; aileleri tanımak için bireysel olarak ya da gruplar halinde velilerle görüşmeler düzenler. Bireysel görüşmelerde öğrenci ile ilgili özel bilgiler alınabilir. Bu bilgiler içinde sosyoekonomik durum, aile içindeki

olumlu ya da olumsuz durumlar belirlenebilir(Duman, 2004). Aile içi problemleri olan çocukların daha olumsuz bir tavır sergilediği, içe kapanık olduğu, duygu ve düşüncelerini değişik tarzlarda yansıtmaya çalıştıkları velilerle yapılan özel görüşmelerde kendilerine yansıtılması uygun olur. Ayrıca aileye ve öğrenciye öğretmenin daha yakın davranması, öğretmen-veli-öğrenci ilişkilerini daha verimli hale getirebilmesi açısından öğretmenlerin, ailelerin sosyoekonomik ve kültürel özelliklerini tanıyabilmek, öğrencinin çalışma ortamını gözlemleyebilmek için mesleki sınırlar içinde ev ziyaretleri yapması uygun olacaktır. Bu tür çalışmalar okul tarafından da desteklenmektedir. Ev ziyaretleri, öğrenciyi ve aileyi tanıma açısından çok önemlidir. Bilhassa içe kapalı, ekonomik durumu iyi olmayan ailelerle diyalog kurma açısından çok önemlidir. Bu nedenle aile, ev ziyaretleri ile öğretmene daha açık bir şekilde bilgiler verecek, aile problemlerini rahatça anlatabilecek ve ziyaretinden dolayı öğretmene karşı daha olumlu duygular besleyecektir. Öğrenci ise, ev ziyareti ile öğretmenine karşı olumlu tavırlar içine girecek ve iletişimleri daha da iyi bir hale gelecektir. Bu olayla öğrencinin başarısının artması gerçekleşebilir. Öğretmen ise edindiği bilgiler ile öğrenciye daha gerçekçi yaklaşmaya çalışır. Bu da öğretmen öğrenci veli üçlüsü arasında olumlu bir etki sağlar.

Velilerin çoğunluğu öğretmenlerle yakın ilişki içinde olmak ister. Öğretmenlerle çocuğu hakkında konuşmak, çocuğunun sorunları ile ilgili olarak öğretmenle rahat bir şekilde görüşmek istemektedirler. Aileler değişik eğitim ve sosyo kültürel yapıya sahiptirler. İyi eğitilmiş aileler, eğitim yönünden zayıf aileler diye ayırabiliriz. Eğitim düzeylerine göre aileler çocukları ile yeterli düzeyde ilişki kurma problemi ile karşı karşıya kalmaktadır. Yeterli eğitim pedagojisi almış bir öğretmenin çocuklarına daha faydalı olacağına inanmaktadırlar. Bundan dolayı aileler, çocuklarının çeşitli problemleri olabileceğini ve bu problemlerin dinlenmesinde ve çözüm yollarına ulaşılmasında öğretmenlerin daha bilinçli olacağına inanmaktadırlar. Öğretmenin bir rehber öğretmen gibi davranarak öğrencilerin kendilerini ifade etmelerini, kendilerini anlatmalarını, öğrencilere öğrenme ve çalışma alışkanlıkları konusunda yol göstermesini ve rehberlik etmesini beklemektedirler. Öğretmenin görevlerinden bir diğeri de, ailelerin okula güven duymalarını sağlama, öğretme öğrenme sürecine olumlu katkılarda bulunmalarını sağlamada onlara özendirici çalışmalarda bulunmadır. Bu amaçla öğrencilerin gelişimi ile ilgili ailelerle bilgi alışverişi yapmalı, aileleri okul etkinliklerine katmalı ve onlarla görüşerek karşılıklı beklentilerin neler olduğunu belirlemeye çalışmalıdır. Ailelerle öğretmen arasında karşılıklı güven olması açısından öğretmenin, aile ve öğrenci ile ilgili özel bilgileri gizli tutması etik açıdan gereklidir.

1.2.4. Veli-Okul İlişkileri ve Önemi

Okula yeni başlayan çocuk, ilk kez ailesinden ayrılıp kendi ayakları üzerinde durmak zorunda olduğu farklı bir sosyal ortama ayak basar. Bu, çocuğun hayatında en önemli dönüm noktalarından biridir. Ünalın, okula başlamanın çocuk ve ailesi için ilk yürümeye başlama ve ilk konuşmaya başlamadan sonra üçüncü önemli olayı olduğunu belirtmektedir. (Ünalın, 2001). Ailelerin çocuklar üzerinde yapacağı aşırı başarılı olma ve hata yapmama baskısı, onu daha sonraki eğitim ve meslek hayatında sürekli olarak rahatsız edebilir.(Ergün1999).

Ana-baba, çocuğun en uzun süre yakın iletişimde bulunduğu kişilerdir. Çocuk, kültürel değerlerini, temel alışkanlıklarını, aile ortamında kazanır. Çocuğun olumlu bir benlik tasarımı oluşturmasında, yeterlik duygusu kazanmasında ana-babası ile etkileşimi sırasında aldığı geri bildirimler önemli rol oynar(Kuzgun,1995). Şenol'a göre; her anne baba kendine güvenen, sorunlarını çözebilen, kendine ve başkalarına saygılı, hak yemeyen, hakkını yedirmeyen, kendiyi barışık, sorumluluk duygusu gelişmiş, atılgan çocuklar isterler(Şenol, 2003). Varış'a göre; okul faaliyetlerinin anlamlı olması, okul idaresi ve öğretmenlerinin velilerle işbirliği yapmadaki tutumlarına bağlıdır(Varış, 1981).

Aile ve okul birbirinden kopuk değildir, olmamalıdır. Çünkü çocuğun aile içinde elde ettiği bilgi ve beceriler onun okul başarısına geniş ölçüde etki etmektedir. Çocuklar ailelerinin sosyo-ekonomik durumlarına göre farklı şekillerde sosyalleşirler. Bu nedenle aile ortamında öğrenilen bilgi ve beceriler okulda öğretilenlerden farklılıklar gösterebilir. Bu farklılıklar çocukların aileden okula geçerken "okul şoku" diye adlandırılan önemli davranış sarsıntıları geçirmelerine neden olabilmektedir(Ergün1994). Eğer çocuğun ailede aldığı eğitim okulda aldığı eğitimle uyuyorsa çocuğun okul başarısı artar. Aksi durumda ise başarısızlık kaçınılmaz olur. Bu nedenle okul ile aileler arasında mutlaka sağlıklı ilişkiler kurulmalıdır. Bu, çocukların başarılarına önemli katkılar sağlayacaktır (Sönmez ve Diğerleri 2000).

Aileler okulların, öğrenci merkezli eğitim öğretime önem vermesini, öğrencilerin rahatlıkla tartışabildikleri, düşündüklerini rahatlıkla söyleyebildikleri eğitim ortamı oluşturulmasını istemektedirler. Bilgiye ulaşmada eğitimcilerin, öğrencilere rehberlik etmelerini ve öğrencilerinin eğitim programı içinde derse katılımda aktif olarak rol almalarını sağlaması beklenilmektedir. İlköğretim kademesinde daha çok 6, 7 ve 8. sınıflarda ailelerin çocukları için toplumsal ve kültürel birikim, toplumsal kültürleri kabul eden, toplumuna bağlı aynı zamanda

global dünya kültürlerini inceleyen ve onu kendine göre sentezleyip kabul eden nesiller oluşturulmasını amaç edinen bir eğitimin verilmesi, toplum açısından en önemli bir beklentidir. Aynı zamanda aileler, çocuklarının bilimsel bilgiyle donatılıp, hurafe ve uydurmalardan uzak özgür düşünce içinde, olaylar arasında bağ kurarak bilimsel bilgiye ulaşım kendi kendine özgürce karar verebilen fikri ve düşüncesi hür kişiler yetişmesini beklemektedirler. Veli-okul ilişkilerinin ayarlanması, geniş bir alanda etkinlik gerektirir. Bu konuda okullara ve velilere büyük görevler düşmektedir. Varış'a göre okullar; etkinlikler yoluyla kendini topluma tanıtmalı ve toplumu tanımalı, kuvvetli bir okul-aile işbirliği sağlamaya çalışmalı ve okulu bir toplum merkezi haline getirmeye çalışmalıdır(Varış, 1998).

Veli-Okul İlişkileri ile ilgili olarak, 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununda İkinci Bölümde; Türk Milli Eğitiminin Temel İlkelerinde, okul ile ailenin işbirliği hakkında şu kanun maddesine yer verilmiştir;

“Eğitim kurumlarının amaçlarının gerçekleştirilmesine katkıda bulunmak için okul ile aile arasında işbirliği sağlanır. Bu amaçla okullarda okul-aile birlikleri kurulur. Okul-aile birlikleri, okulların eğitim ve öğretim hizmetlerine etkinlik ve verimlilik kazandırmak, okulların ve maddî imkânlardan yoksun öğrencilerin zorunlu ihtiyaçlarını karşılamak üzere; aynî ve nakdî bağışları kabul edebilir, maddî katkı sağlamak amacıyla sosyal ve kültürel etkinlikler ve kampanyalar düzenleyebilir, okulların bünyesinde bulunan kantin, açık alan, salon ve benzeri yerleri işlettirebilir veya işletebilirler. Öğrenci velileri hiçbir surette bağış yapmaya zorlanamaz”. Ülkemiz şartlarında pek çok aile sosyo-ekonomik açıdan oldukça şanssızdır. Gelir dağılımındaki uçurum da sınıf ortamlarında şanssız olan çocukların aleyhine işlemektedir. Böyle ailelerin okul ve öğretmen ile iletişime girmeleri zordur. Çünkü okul veya öğretmenin veliden bazı beklentileri olacak fakat veli gerek eğitim düzeyinin düşük olması gerekse maddi imkansızlıkları nedeniyle bunları karşılayamayacaktır. Bu dönemdeki çocuklar ise oldukça gururludurlar. Çocuklarda özgüven eksikliği, arkadaşları arasında küçük düşme veya aşağılanma korkusu kendini gösterebilir. Bu da çocuğun okuldan soğumasına neden olabilir. Öğretmenin sınıf içindeki tutumu da oldukça önemlidir. Bazı öğretmenler bilerek veya bilmeyerek sınıf ortamında öğrencilerine ailelerin sosyo-ekonomik durumlarına göre farklı yaklaşımlar sergilemektedirler. Öğretmenin kesinlikle tarafsızlığını bozmaması gerekir. Öğretmenin görevi şartlar ne olursa olsun her öğrencinin öğrenme kapasitesine göre yapabileceğinin en iyisini yapmaktır. Bu durumdaki çocuklara hayatlarının her aşamasında gereksinim duyacakları özgüven ve saygının arttırılmasına özen gösterilmeli, ana-babalar eğitim programlarına dahil edilmeli ve onlara yönelik kurslar ve seminerler yapılmalıdır(Davasligil 1985).

Okul-aile arasındaki iletişimde ve etkileşimde velilerin sosyo-ekonomik düzeylerinin etkisinin yanında, okula veya öğretmene karşı olumsuz tutumlara sahip olan veliler de etkilerde bulunabilirler. Nitekim Yılmaz, 615 veliye uyguladığı bir çalışmada; velilerin 1/3 nün okul ve öğretmene karşı olumsuz bakış açısı ve ön yargılarının olduğunu ortaya koymuştur (Yılmaz1994). Bu tür olumsuz tutumların varlığı yeterli iletişimin sağlanamadığının açık bir göstergesidir ve bundan öğrenci, veli ve öğretmenlerin etkilenmemesi mümkün değildir. Bunların yanında çocukların ailevi problemleri olabilir. Bu problemler öğrencinin başarısını olumsuz etkilemektedir. Çocuk zihni başka şeylerle meşgul olduğu, ümitleri sarsıldığı, korktuğu veya üzüldüğü için dikkatini etkinlikler üzerine toplayamaz (Öz 1999).

İlköğretim döneminde, çağdaş ve ekonomik toplumun gerektirdiği duygu ve düşüncelerini özgürce ifade edebilen, araştırmacı, meraklı, girişimci, kendi kendine karar verebilen, kendi haklarına ve başkalarının haklarına saygılı, yeteneklerini kullanma becerisine sahip ve öz denetim geliştirebilen çocuklar yetiştirebilmek ancak okul ve ailenin işbirliği ile mümkün olacaktır.

Ailelerin eğitim programlarına katılımları sonucu bilgi, davranış ve tutumlarında meydana gelecek istendik değişiklikler, toplum bilincini ve duyarlılığını geliştirerek toplumun eğitim politikalarına katkıda bulunacaktır.

1.2.5. İlkokuma Yazma Döneminde Veli-Öğretmen ve Öğrenci

Okulların en önemli amacı, öğrenmeyi öğrenen insanlar yetiştirmek şeklinde ifade edilebilir. Öğrenmeyi öğrenmek, okuma alışkanlığının kazanılmış olmasıyla gerçekleştirilebilir. Bu alışkanlığın temelleri ilköğretim sıralarında okuma yazma öğretiminin kazandırılmasıyla atılmaya başlanır. İlköğretimin 1. sınıfında başlayan ilkokuma yazmanın amacı, çocuğa hayatı boyunca kullanacağı okuma yazma becerilerinin temelini kazandırmaktır (Köksal,1999). Güneş, okuma yazmanın amaçlarını; 1. Okuma yazma becerilerinin öğretilmesi 2. Beyin teknolojisinin geliştirilmesi 3. Bireye gerekli bilgi, beceri ve davranışlarının kazandırılması 4. Bireyin sosyal, kültürel, ekonomik ve politik rollerine daha iyi hazırlanmasının sağlanması olarak sıralamaktadır (Güneş 1997). Bu amaçlar çerçevesinde düşünüldüğünde okuma ve yazmanın sadece adını soyadını yazabilme veya imzasını atabilme becerisinin çok daha ötesinde geniş bir anlamı olduğu söylenebilir. Okuma ve yazma becerisi, bireylerin bir anlamda özgür olmalarının yolunu açar. Çünkü günümüz dünyasında başkalarına bağımlı olmadan kendi kendine öğrenebilen bireyler olmanın yolu, okuma ve yazma becerisinin kazanılması ve bu becerilerin hayat boyu geliştirilmesi ile mümkün olabilir. Ülkemizde hala % 15’lik bir kesim okuma yazma

bilmemektedir. Bu beceriye sahip olanların büyük çoğunluğu da okuma alışkanlığından yoksundur (Saydam1994).

İlköğretimin 1. sınıfında kazandırılmaya çalışılan ilkokuma yazma çoğu zaman öğretmen, öğrenci ve veliler için ciddi sıkıntılara yol açmaktadır. Çünkü bu çalışmalar oldukça yorucudur ve emek ister. Öğretmenler, acaba çocukları zamanında okuma yazmaya geçirebilecek miyim? Hangi yolu izlersem daha başarılı olurum? Ne yaparsam çocukları bir an önce okur yazar hale getirebilirim şeklinde ister istemez kaygılara kapılmaktadırlar (Akyılmaz 1992). Öğrenciler de veliler de ciddi kaygılar içine girmektedirler. Bu tür kaygıların yoğun yaşandığı sınıflarda bir an önce okuma yazmaya geçme baskısı öğretmeni telaşlandırmakta ve bu da öğretim sürecini hızlandırmaktadır. Özellikle kent merkezlerinde öğrencileri en kısa sürede okur yazar haline getirmenin bazı öğretmenler arasında bir yarışa ve rekabete dönüştüğü gözlenmektedir. Bu yarışın kaynağı bazen öğretmenlerin kendilerinden, bazen de velilerin baskılarından kaynaklandığı söylenebilir. Kaynağı ne olursa olsun aceleci bir yaklaşım öğrenciler üzerinde aşırı kaygılanmalara ve bıkkınlıklara yol açmaktadır. Böylesi yaklaşımlar öğrencinin okuma yazma faaliyetlerinden soğumasına neden olabilmektedir (Başar 2003). Bu da doğal olarak çocukların okuma alışkanlığı kazanmalarını olumsuz etkilemektedir. Öğrencinin gelecekte iyi bir okuyucu olabilmesi okuma yazma sürecine doğrudan bağlı bulunmaktadır. Bu nedenle okuma yazma öğrencilere sevdirmeli, öğrencilerin hızları zorlanmamalıdır (Güneş 2000). Çocuklara okuma sabrı ve okuma zevki aşılanması için aile, okul ve toplum çocuğa uygun fırsat ve ortamları sağlamalıdır (Yavuzer 2000).

Okul ve aile arasında iletişimin kopuk olduğu durumlarda veliler çocuklarına yardım etmek amacıyla yanlış işler yapabilmektedirler. Görüştüğümüz öğretmenler okuma yazma öğretiminde bazı velilerin öğrenciler üzerinde kendilerine göre yöntemler uygulamaya çalıştığını dile getirmişlerdir. Örneğin öğretmen cümle dönemindeyken bazı velilerin çocuklara harfleri öğrettiği öğretmenlerin şikayet ettikleri konular arasındadır. Bu veya buna benzer çelişkilerin ortadan kalkması için velilerin öğretmenlerle diyalog içinde olmaları gerekir. Bazı veliler öğretmenlerin çağrılmalarına rağmen okula gelmemektedirler. Bu durumda eğer veliler öğretmenle temasa geçmeme konusunda ısrar ediyorsa o zaman öğretmen veliye ulaşmalıdır.

Bir çok öğretmen kalabalık sınıflarda öğretim yapıyor. Zaten bunalmış durumda olan öğretmen çocuğunun durumu hakkında kendisiyle görüşmeye gelmeyen velilere çok kızıyor ve “ana-babasının ilgilenmediği çocuk için ben niye kendimi harap edeyim” düşüncesine giriyor. Bazı veliler de öğretmenin uyarmasına rağmen okuma yazma konusunda yanlış tutum ve davranışları sergilemekte ısrar ediyorlar. Böyle bir durumda öğretmen kızmakta haklı olabilir.

Ancak öğretmen bir şekilde velilere ulaşmalı ve öğretim etkinliklerine onları da etkin bir şekilde katılmaya ikna etmenin yollarını aramalıdır.

Ülkemizde veliler çocuklarının bir an önce okur yazar hale gelmesini istemektedirler. Bu doğaldır. Ancak bu, çocuğun gelişim seyri içinde olmalıdır. Onun kapasitesini zorlamak, üstesinden gelemeyeceği, çok zorlanacağı şeyleri yapmasını beklemek, bunun için çocuğun kendisine ayırması gereken zamanı kısıtlamak vs. faydadan çok zarar getirir. Görüştüğümüz bazı veliler, öğretmenlerle bir araya gelip görüşerek okuma yazma sürecinde öğrencinin ezilmemesi için sürecin nasıl işleyeceğini birlikte karara bağladıklarını dile getirmişlerdir. Bu velilerin eğitim düzeylerinin yüksek olduğunu belirtmek gerekir.

Bazı veliler ise çocukları en erken okuyup yazabilir duruma getiren öğretmeni iyi öğretmen olarak değerlendirilmekte ve çocuklarını böyle öğretmenlere göndermek istemekte, hem çocukları hem de kendilerini bir yarışın içine sokmaktadırlar.

Okuma yazma sürecinde yanlış tutum ve davranışlar sergileyen velilerin yanında, öğretmenin yanlış tutum ve davranışlar gösterdiğini, çocukları gereğinden fazla zorladığını dile getiren ve bu durumdan şikayetçi olan veliler de vardır.

Başar, 20'şer öğretmen ve veli ile görüşme yoluyla yaptığı bir çalışmada, bazı velilerin çocukların bir an önce okumaya geçmesi için, bazı öğretmenlerin de velilere ve meslektaşlarına iyi öğretmen olarak görünebilmek için çocukları gereğinden fazla zorladığını ve bu zorlamaların çocukları okuma yazma faaliyetlerinden soğuttuğunu belirtmiştir. (Başar, 2003).

1.4.Okulun Sağladığı Hizmetler

1.4.1.Rehberlik Hizmetleri(Rehber Öğretmen)

Rehber Öğretmen-Öğrenci ve Veli İlişkileri

Rehber öğretmenlerin okul ortamında bulunma amacı sadece problemlili öğrencilere yardım etmek değil, orada bir değişim unsuru olarak okulun öğrenci merkezli eğitim ilkelerine sahip bir ortam olmasına da katkıda bulunmaktadır.

Rehber öğretmen görüştüğü öğrencinin, yaşadığı çevrenin sosyo-ekonomik, kültürel yapısını bilmezse, öğrencinin dersine giren öğretmenini, okul yönetimini, öğrenci velisinin sosyoekonomik ve kültürel düzeyini bilmezse, öğrenciyi yeterince tanıyamayacak, uzaktan

rehberlik formaliteleri gelişecektir. Öğrenciden uzakta yapılacak bir yeni yapılanmada gerektiği kadar etkin olmayacaktır ve bazı sorunları beraberinde getirecektir.

Okullarda rehberlik servisleri yeni anlaşılmaya başlamıştır. Veliler eğer rehberlik servislerinin önemini yeterince anlayamazsa, rehberlik servislerinin ve rehber öğretmenlerin eğitim öğretime yapabilecekleri olumlu katkılar boşa gidecektir. Bu şekilde eğitim içine girmiş rehberlik etkinlikleri bitecek ve sadece sorunlu ve problemi olan öğrenciler yönlendirilerek, etkin öğrenme, verimli ders çalışma yöntemlerinin öğrenilmesi, hayata hazırlama programları, yaşam becerilerini kazanma, sınıf içi etkinliklere katılımdaki güvensizlik ve daha çok sorunun anlaşılmasında öğrenci yalnız kalabilecektir.

Bireysel görüşme ve dayanışma sona erecek ve öğrenci yanı başındaki rehberlerini kaydedecektir. Halbuki rehber öğretmenin ilgilendiği alan ve kişiler çoktur. Sadece problemliler çocuklar değildir. Bunun içinde başarılı öğrenciler de vardır. Rehber öğretmen onlara çeşitli konularda bilgi verebilir, rehberlik edebilir.

Bu nedenle aileler; rehberlik hizmetleri açısından rehber öğretmen ve danışmanlardan çocuklarına psikolojik açıdan ve rehberlik açısından yararlı olmalarını istemektedirler. Onların, ortaokul kısmında hangi okula yönlendirilmeleri gerektiği hakkında kendilerini ve çocuklarını aydınlatmalarını istemektedirler. Öğrencilerin okul içi problemleri ve okul dışı problemleri ile ilgilenmelerini bu konuda kendilerine bilgi verilmesi beklentileri vardır. Rehber öğretmenin ailelerle işbirliği içinde olmaları ve kendilerini bazı konularda aydınlatmalarını, veli öğrenci ilişkileri açısından kendilerine yardımcı olmaları istenmektedir.

Rehberlik hizmetlerinin okul ortamında gelişimsel yaklaşıma göre sürekli, sistemli ve profesyonelce yönetilmesi gerekir. Sorunlar en iyi buldukları ortamda çözülebilir ve ancak bir ortamda sürekli olarak çalışan personel o sorunu çözecek koşulları daha iyi tanır, uygulamalarda etkin rol alır ve gözlemini, izlemesini sürdürür. İlgili personelle ve yakınlarla iş birliğini yürütür, desteklerini sağlar. Sorunu dışa göndermelerde ise büyük kayıp yaşanır. Kişiler gerek pratik olmamasından gerek güven ve kaynak eksikliğinden ötürü yardım almaktan kaçınırlar. Bu durumda var olan sorun zamanla krize dönüşebilir.

Öğrencilerin kendi problemlerini çözebilecek donanıma sahip olabilmesi için yapılan çalışmalar ve önleyici yaklaşım önlenecektir.

Bu uygulama ile eğitsel, gelişimsel, mesleki rehberlik hizmetleri tamamen göz ardı edilmiş ve öğrencilerin kendini gerçekleştirebilmeleri için yapılan çalışmalar tamamen yok olmuş oluyor.

Gül'e göre okullarımızda yaşanan sorun model eksikliğinden kaynaklanmamaktadır. Var olan modelin kaynaklarla desteklenmesi ile ilgilidir. Bu kaynak desteği sunulduğunda,

okullarımızda psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri var olduğundan daha ileri noktalara taşınabilecektir(Gül, 2005).

Duman-Dede ve Eryürekli'ye göre; özgür ve demokratik bir okul ortamında bireylerin düşünce ve duygularına saygı duyulur, farklı düşünceler hiçbir baskı hissetmeden ortaya konurlar, kişiler birbirlerinin düşünce , duygu ve yorumlarını algılamak için gerekli açık iletişim becerileri edinmişlerdir. Kendi söz haklarına olduğu kadar başkalarının söz hakkına da saygı gösterirler ve bu hakkı onlar da korurlar, çatışmaların çözümünde güce dayalı üstünlük, bir tarafın haklı çıkması değil, eşitlik ve adalet ilkesi söz konusudur.

Toplumdaki bireylerin yetiştirilmesinde başta gelen kurumlardan birisi olan okulun kültürünün demokratik olması, bireylerin söz hakkına özen gösterilmesi, belli bir konuda, durumda, sorunda birbirleriyle etkili iletişim kurabilecekleri kanalların açık olması, onların insan hak ve özgürlüklerine saygılı olmalarında, demokratik yurttaşlık bilinç ve sorumluluğunu kazanmalarında büyük önem taşır(Duman-Dede-Eryürekli, 2003).

1.4.2.Okul Kursları

Okul kursları, öğrencilerin başarısını artırmak ve eksiklerini tamamlamak amacıyla Milli Eğitim Bakanlığının emirleri doğrultusunda, belli yönetmelikler çerçevesinde yapılmaktadır. Okul kurslarının başarısı konusunda ne derecede olduğu bilinmemektedir. Bu konuda velilerin değişik şekilde ifadeleri vardır.

1.5.1. Toplumla İlişkisi Açısından Öğretmenlik Mesleği

Eğitim öğretim etkinliklerinin başlıca öğelerinden biri de öğretmendir. Öğretmen, bir toplumun geleceği olan, ülkeyi daha ileri noktalara götüreceği olan öğrencileri yetiştiren, çocukları hayata hazırlayan kişidir. Öğretmene toplumun şekillenmesinde, geleceğin oluşturulmasında önemli görevler düşmektedir. Bu nedenle öğretmenin daha yeterli bir eğitim öğretim donanımına ve bilgisine sahip olması gerekmektedir. Öğretmen, mesleğinin getirdiği özellikler itibarıyla toplumu önemli derecede etkileyen, toplumsal yükümlülüğü son derece yüksek olan bir insandır. Öğretmenler aynı zamanda toplumu aydınlatan ve yol gösteren kişilerdir.

Bu nedenle toplumumuz(ailelerimiz) toplumsal açıdan, eğitim öğretim açısından ve daha bir çok alanlarda kendini yetiştirmiş öğretmenler olmasını istemektedirler. Bu konuda

veliler(aileler) çocuğuna iyi bir eğitim verebilecek, gerektiğinde kendisi ile rahat iletişim kurarak çocuğu hakkında rahat bilgilere ulaşabileceği oğretmenlerin olmasını beklemektedirler.

1.5.2. Aile İle İlişkisi Açıdan Oğretmenin Nitelikleri

Sınıf içi etkinliklerde ağdaş bir oğretmen oğrencileri ile sağlıklı iletişim kurabilmeli, oğrenme ortamını oğrencilerin ve konuların özelliklerine uygun hale getirebilmeli, oğrencilerin derse aktif katılımını sağlayabilmelidir. Ayrıca, ders sırasında etkili ve akıcı bir konuşmaya sahip olmalı, zamanı, tahtaya ve eğitim oğretim araç-gereçlerini verimli ve etkili bir biçimde kullanabilmeli, jest, mimik ve vücut hareketlerinde ölçülü olabilmelidir.

Oğretmenin sahip olabileceği bu değerler ailelerin, okuldan ve oğretmenden bekledikleri önemli eğitim oğretim hizmetlerindedir. Çünkü kaliteli ve ağdaş bir eğitim oğretim, toplumumuzda ve dünyamızda genel geçerliliği olan vazgeçilmez bir olaydır. Toplumumuz ve ailelerimiz eğitim oğretim hususunda artık bilinlenmiştir. Veliler oğretmenden; dşunmeden ve ezbere bilgiler yerine, kalıcı oğrenmeler sağlamak amacıyla oğrencileri araştırmaya sevk edecek, bilgi edinmeleri konusunda oğrencilere rehberlik edecek, onların düşüncelerine değer verecek eğitim anlayışı ve oğretmenler beklemektedirler.

Oğretmenin oğrenci gelişimi boyutunda; oğrenciyi tanıma becerisine sahip olmasını, bireysel farklılıkları görebilmesini, oğrenci gelişimi ile oğrenmesi arasında bağ kurabilmesini beklemektedirler. Ayrıca oğrenciyi güdüleyici etkinliklerde bulunabilmesi, sempatik olması, oğrencinin problemlerinin zlmesinde yardımcı olabilmesi beklenmektedir. Okulun ve oğretmenin fiziksel ve zihinsel yönden farklılığı olan oğrencilerin eğitim oğretimlerine devam edebilecekleri tedbirleri almasını ve çevrenin oğrenciyi olumlu yönde etkilemesini sağlayıcı tedbirleri almaları, okuldan ve oğretmenlerden beklenmektedir.

Bilinçli aileler oğretmenin; eğitimi oğrenci merkezli hale getirmesini, oğrencilerin bilgi, tutum ve beceriye ilişkin durumlarını önceden belirlenmiş ölçütlere göre değerlendirebilmesini beklemektedirler.. Değerlendirme sonuçlarını oğrenci, veli ve diğer oğretmenlerle paylaşabilmeli, bu sonuçları oğrenci başarısının arttırmada kullanabilmeli ve oğrencinin başarısını takdir edebilmelidir(www.meb.gov.tr).

III. BÖLÜM

1. VERİLERİN ANALİZ VE BULGULARI

Bu bölümde araştırmanın analiz ve bulguları yer almaktadır. Bulgular üç aşamada ele alınmıştır. Birinci aşamada araştırmaya katılan velilerin kişisel bilgileri ile ilgili bulgulara yer verilmiştir. İkinci aşamada velilerin araştırma sorularına verdikleri cevaplara ilişkin temel istatistiksel (N, Ort., SS) değerlere ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Üçüncü ve son aşamada ise veli görüşlerinin bağımsız değişkenler açısından karşılaştırılmasına ilişkin bulgular yer almıştır.

1.1. Velilere Ait Kişisel Bilgilere İlişkin Bulgular

Bu aşamada velililerin bağlı olduğu okullar, okulun büyüklüğü, ekonomik durumu, velilerin cinsiyeti, öğrencilerin okuduğu sınıf, velilerin mesleği, gelir durumu, evde çalışan kişi sayısı, ev durumu, çocuk sayısı, ve velilerin öğrenim durumu ile ilgili bulgular tablo halinde verilmiştir.

Tablo 1 okullara gönderilen anket sayısı ve geri dönen anketler

OKULLAR	Gönderilen	Geri Dönen
Atatürk	72	72
Malkoçoğlu	30	26
Hasan Hilmi	30	29
Mehmetçik	28	26
Ali Fuat Güven	15	15
Aydın Turan	20	19
Eşe Halil	15	13
Turhan Akçay	20	15
Sadık Boz	32	32
Muzaffer Mert	25	24
M. Akif Ersoy	28	19
Milli Egemenlik	23	24
23 Nisan	35	35
Halit Ziya	30	25
Toplam	403	374

Uşak ili merkezinden seçilen 14 İlköğretim okuluna anketler okul büyüklüğüne göre dağıtılmıştır. Yukarıdaki tablo 1'de okullara dağıtılan anket sayısı ve geri dönen anket sayısı belirtilmiştir. Okullara dağıtılan anket sayısı ve geri dönen anket sayısı tabloda görülmektedir. Buna göre dağıtılan toplam 403 anketin 373 tanesi geri dönmüştür. Bu da geri dönen anket

yüzdesi olarak %93,4'tür. Geri dönen anket sayısı ve yüzdesine baktığımızda olumlu bir sonuç ortaya çıktığı söylenebilir.

Tablo 2 Okul Büyüklüğü

Okul Büyüklüğü	F	Yüzde %
Küçük	63	16,8
Orta	159	42,5
Büyük	151	40,6
Toplam	373	100

Tablo 2'de okulların sayısal olarak büyüklükleri görülmektedir. Buna göre fakir okullar 63 öğrenci ile %16,3'tür. Orta büyüklükteki okullar 159 öğrenci ile %42,5'tir. Büyük okullar ise 152 öğrenci sayısı ile %40,6'dır. Orta büyüklükteki grubun daha fazla alınması, araştırmamız açısından daha fazla yararı olacağı düşünüldüğü için böyle alınmıştır..

Tablo 3 Okulların Ekonomik Durumu

Okullar	N	Yüzde %
Fakir	96	25,7
Orta	176	47,1
Zengin	101	27
Toplam	373	100

Okulların ekonomik durumlarına göre seçilmesinde fakir durumdaki okulların veli sayısı 96 kişi ile %26'dır. Zengin durumdaki okulların veli sayısı ise 101 kişi ve %27'dir. Bu iki gruptaki veli sayısı oranı özellikle bir birbirine yakın sayıda alınmaya çalışılmıştır. Araştırmamızda orta haldeki okulların velileri 176 kişi alınmış olup %47'dir. Orta hal grubunun daha fazla alınması araştırmamız açısından daha fazla yararı olacağı düşünüldüğü için böyle alınmıştır.

Tablo 4 Cinsiyet

Cinsiyet	N	Yüzde %
Erkek	218	58,3
Bayan	151	40,4
Toplam	369	98,7

Tablo 4'e göre araştırmaya katılan velilerin 218'i (%58.3) erkek olup, 151'i (%40.4) bayan velilerdir. Dört veli de cinsiyet belirtmemiştir. Erkek velilerin katılımı daha fazladır.

Tablo 5 Öğrencilerin Okuduğu Sınıf

Sınıflar	N	Yüzde %
1	26	7
2	38	10,2
3	37	9,9
4	78	20,9
5	65	17,4
6	24	6,4
7	61	16,3
8	40	10,7
Toplam	369	98,7
Boş	4	1,3
Toplam	373	100

Araştırmaya katılan velilerin öğrencileri tablo 5'te görüldüğü gibi en fazla 5. sınıfta okumaktadır. En az birinci sınıfta okuyan öğrencileri araştırmaya katılmıştır. Dört veli de öğrencisinin okuduğu sınıfı belirtmemişlerdir.

Tablo 6 Velilerin Mesleği

Meslekler	N	Yüzde %
Öğretmen	25	6,7
İşçi	123	32,9
Doktor	3	1,11
Sanayici	9	2,4
İşsiz	32	8,6
Diğerleri	175	46,8
Toplam	367	98,1
Boş	6	
Toplam	373	100

Araştırmaya katılan velilerin mesleklerine bakıldığında en çok diğer meslek gruplarıdır. Diğer meslek grupları, serbest meslek, polislik, seyyar satıcılık vb oluşturmaktadır. En az katılan veliler de doktorlardır. Altı veli de meslek belirtmemişlerdir.

Tablo 7 Gelir Durumu Aylık

Gelir Durumu	N	Yüzde %
Asgari Ücret-500 YTL	180	48,1
501-700 YTL	103	27,5
701-1000 YTL	22	5,9
1001-1500YTL	8	2,1
1501 ve üstü	8	2,1
işsiz	52	14,2
Toplam	373	100

Araştırmaya katılan velilerin en çoğu asgari ücret ile 500YTL arasında geliri olan velilerdir. En az sayıdaki veliler üst gelir grubundaki velilerdir. Türkiye'nin panoramasını yansıttığı söylenebilir.

Tablo 8. Evde Çalışan Kişi Sayısı

Çalışan	N	Yüzde %
1	64	17,1
2	273	73
3	7	1,9
4	7	1,9
5	15	4
Toplam	367	98,1
Boş	6	1,9
Toplam	373	100

Evde çalışan kişiler değişkeni açısından bakıldığında velilerden en çoğu iki kişi çalışmaktadır. En azı ise 3 ve 4 kişi çalışanlardır.

Tablo 9 Ev Durumu

Ev Durumu	N	Yüzde %
Ev Sahibi	227	60,7
Kira	136	36,4
Toplam	363	97,1
Boş	10	2,9
Toplam	373	100

Tablo 9'da görüldüğü gibi araştırmaya katılan velilerin %61'i ev sahibidir. Velilerin %36'sı ise kiracıdır. 10 veli durumunu belirtmemiştir. Bunlar geniş aile tipi olabilir.

Tablo 10. Evdeki Oda Sayısı

Oda	N	Yüzde %
2	43	11,5
3	143	38,2
4	160	42,8
5	18	4,8
Toplam	364	97,3
Boş	10	2,7
Toplam	374	100

Evdeki oda sayısı açısından incelendiğinde velilerin en çoğu dört odalı evlerde otururken en azı beş odalı evlerde oturmaktadır.

Tablo 11 çocuk sayısı

Çocuklar	N	Yüzde %
1	45	12
2	222	59,4
3	80	21,4
4	13	3,5
5	5	1,3
6	1	,3
Toplam	367	98,1
Boş	6	1,9
Toplam	373	100

Ailedeki çocuk sayısı bakımından incelendiğinde velilerin en çoğu iki(2) çocuklu ailelerdir.Sadece bir aile altı çocuk sahibidir.

Tablo 12 öğrenim durumu

Öğrenim Durumu	N	Yüzde %
Okur-Yazar Değil	3	,8
İlköğretim	128	34,2
Lise	63	16,8
Yüksek okul	112	29,9
Fakülte	24	6,4
Diğer	39	10,4
Toplam	369	98,7
Boş	4	1
Toplam	373	100

Tablo 12'de görüldüğü gibi velilerin %0.3'ü okuma yazma bilmezken, %34'ü ilköğretim, %17'si lise, %30'u yüksek okul, %6'sı fakülte, %10'u diğer okullardan mezun

olurken %1 civarında veli de mezuniyet durumunu belirtmemiştir. Velilerin öğrenim düzeyini en çok %34 ile ilköğretim mezunu veliler oluştururken en az okur-yazar olmayan velilerdir.

1.2. Veli Görüşlerine İlişkin Temel İstatistikler

Bu bölümde araştırmaya katılan velilerin sorulara verdikleri cevaplara ilişkin temel istatistiksel veriler tablolar halinde verilmiş ve yorumlanmıştır.

Tablo 13. Veli Görüşlerine İlişkin Temel İstatistikler

	N	Ort.	SS
Veli Memnuniyeti	373	1,84	,93
Öğretmen tutumları	374	1,76	,66
Veli ödev ilişkisi	373	2,17	,60
Okulun fiziki yapısı	374	2,52	,99
Aynı öğretm.le devam	370	1,30	,91
Branşöğretm.le dev.	370	1,43	1,10
Güvenlik	368	4,15	1,24
Servisler	241	3,12	1,63
Hizmetliler	371	2,67	1,33
Yönlendirme	370	2,59	1,09
Okul bağışları	374	2,85	1,09
Kurslar	374	3,05	,78
Hinterland	323	2,99	1,51
Parasız kitapdağıtımı	370	1,24	,83
Sosyal etkinlikler	367	2,58	1,49
Saygılı öğrenci	370	1,06	,40
Çıkarıcı öğrenci	364	3,10	1,65
Derslerin yeterli	373	2,45	1,10
Testlerin uygunluğu	370	1,64	1,07
Rehberlik	365	2,79	1,45
İletişim	373	2,78	,76

Tablo 13'te görüldüğü gibi veliler sadece okulun güvenlik hizmetlerinde ortalamanın üzerinde memnuniyet vardır. Öğrenci servisleri, okuldaki hizmetlilerin verdiği hizmetler, yönlendirme eğitimi, okula yapılan bağışlar, okulda verilen kurslar, hinterland alanı, sosyal etkinlikler, çıkarıcı öğrencilerin eğitimi, verilen derslerin içeriğinin yeterliliği, rehberlik hizmetleri ve okulla iletişimde orta düzeyde memnuniyet vardır. Velinin okul yönetiminin tavırlarından, öğretmenlerin yaklaşımında, aynı öğretmenle beş sınıf okumada, parasız kitap dağıtımında, saygılı öğrenci yetiştirilmesinde, derslerde testlere ağırlık verilmesi ve öğrenci başarısının bu testlere göre değerlendirilmesinde velilerin memnuniyetsizliği görülmektedir.

1.3 Veli Görüşlerinin Değişkenler Açısından Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular

Bu bölümde velilere ait görüşlerin, öğrencilerin okuduğu okulun büyüklüğü, okulun bölgesindeki velilerin sosyo-ekonomik durumu, öğrencilerin okudukları sınıf, velilerin mesleği, öğrenim durumu, cinsiyet, ev sahibi veya kiracı olma değişkeni açısından karşılaştırılmıştır.

Tablo 14 Veli Görüşlerinin Okul Büyüklüğü Değişkenine Göre F testi ile karşılaştırılması

Okul Büyüklüğü		N	Ort	SS	F	p	Guplar Arası Fark
okulyönetimi1	1-küçük	63	1,48	,67	6,15	,00	3-1 2-1
	2-orta	159	1,93	,98			
	3-büyük	151	1,91	,93			
	Toplam	373	1,84	,93			
öğretmentut1	1-küçük	63	1,90	,64	3,90	,02	1-3
	2-orta	159	1,80	,69			
	3-büyük	152	1,65	,62			
	Toplam	374	1,76	,66			
okulfizikiyet1	1-küçük	63	2,00	,78	23,70	,00	3-1 2-1
	2-orta	159	2,37	,86			
	3-büyük	152	2,89	1,05			
	Toplam	374	2,52	,99			
hizmetliler1	1-küçük	61	2,23	1,17	8,84	,00	3-1 2-1
	2-orta	159	2,53	1,27			
	3-büyük	151	2,99	1,38			
	Toplam	371	2,67	1,33			
okulabağış1	1-küçük	63	2,51	1,05	4,15	,02	3-1
	2-orta	159	2,87	1,05			
	3-büyük	152	2,97	1,13			
	Toplam	374	2,85	1,09			
parasızkitap1	1-küçük	63	1,49	1,19	3,46	,03	1-3
	2-orta	157	1,19	,66			
	3-büyük	150	1,19	,79			
	Toplam	370	1,24	,83			
çıkarıcıöğrenci1	1-küçük	63	3,68	1,61	5,01	,01	1-3 1-2
	2-orta	153	3,05	1,62			
	3-büyük	148	2,92	1,65			
	Toplam	364	3,10	1,65			

Tablo 14'e göre velilerin okul büyüklüğüne göre görüşlerinin F testi ile karşılaştırması yapılmıştır. Buna göre okulların büyüklüğü ile velilerin görüşleri arasında bazı maddelerde anlamlı bir fark bulunmuştur. Birinci gruptaki okul idaresi ile ilgili sorularda büyük okulların veli görüşleri küçük okulların veli görüşleri arasında $p < 0,01$ düzeyinde anlamlı bir fark vardır. Buna göre okul idaresi ile ilgili beklentilerden küçük okullar daha az memnun olduğu, büyük

okulların ise daha fazla memnun olduğu görülmektedir. Aynı şekilde orta gruptaki okullar ile küçük gruptaki okullar arasında da böyle bir benzerlik vardır. Yani orta büyüklükteki okul velileri küçük büyüklükteki okul velilerine göre okul idaresinden beklentiler açısından daha fazla memnun olduğu görülmektedir.

Öğretmen tutumlarıyla okul büyüklükleri arasında $p<05$ düzeyinde bir fark bulunmuştur. Öğrenci sayısı az okulların öğretmen tutumları memnuniyetsizliği ortalaması 1.90 olurken öğrenci sayısı fazla olan okulların memnuniyetsizliği 1.76'dır. Öğrenci sayısı az olan okulların velileri öğrenci sayısı çok olan okulların velilerine göre öğretmen tutumlarından daha az memnundur.

Okul büyüklükleri ile okulun fiziki yeterliliği arasında $p<001$ düzeyinde bir fark bulunmuştur. Fiziki yeterlilik açısından küçük okulların ortalaması 2, orta büyüklükteki okulların fiziki yetersizlik ortalaması 2.37, büyük okullarınki ise 2.89'dur. Öğrenci sayısı çok olan okulların öğrenci sayısı az olan okullara göre öğrenci sayısı açısından orta büyüklükte olan okullar öğrenci sayısından az olan okullara göre fiziki açıdan yetersiz olduğu bulunmuştur. Okulların öğrenci sayıları arttıkça fiziki yeterlilikleri azalmaktadır.

Aynı şekilde okulun öğrenci sayısı açısından büyüklüğü ile hizmetli sayısının yeterliliği arasında $p<001$ düzeyinde bir fark bulunmuştur. Küçük okulların hizmetli yetersizliği ortalaması 2.23, orta büyüklükteki okulların 2.53, büyük okulların 2.99'dur. Büyük okulların öğrenci sayısı açısından küçük olan okullara göre öğrenci sayısı açısından orta büyüklükteki okullara göre hizmetliler yetersizdir.

Okulun öğrenci sayısı bakımından büyüklüğüyle okula yapılan bağışlar arasında $p<05$ düzeyinde bir fark bulunmuştur. Küçük okulların bağışlarının yeterliği ortalaması 2.51, orta büyüklükteki okulların 2.87, büyük okulların 2.97'dir. Öğrenci sayısı açısından büyük olan okulların velileri öğrenci sayısı az olan okulun velilerine göre okullara yapılan bağışlar daha yeterlidir.

Okulun öğrenci sayısı bakımından büyüklüğüyle parasız kitap dağıtımını arasında $p<05$ düzeyinde bir fark bulunmuştur. Tüm okullardaki öğrencilere parasız kitap dağıtımını uygun bulma ortalaması küçük okullarda 1.49, orta büyüklükteki okullarda 1.19, büyük okullarda 1.19'dur. Okulun öğrenci sayısı çoğaldıkça ders kitaplarının devletçe parasız dağıtılmasının doğru bir uygulama olduğu düşüncesi azalmaktadır.

Ödev verilmesi, aynı öğretmende okutulması, branş öğretmenin derse girmesinin uygunluğu, okul güvenliği, okul servislerinin yeterliği, sosyal etkinlik yapılması, derslerin öğrencileri hayata hazırlaması, pratik hayatta kullanma, bilgilerin kalıcılığı, derslerde sürekli test

yapılması, rehberlik hizmetinin yeterliği, okulla veli iletişimi yeterliği okulların öğrenci sayılarının büyüklüğüne göre farklılaşmamaktadır.

Tablo 15 . Veli Görüşlerinin Okulun Ekonomik Durumu Değişkenine Göre F testi ile karşılaştırılması

		N	Ortalama	S. Sapma	F	P	Guplar Arası Fark
Okulfiz1	Fakir	96	2,47	,92	5,97	,00	1-3
	Orta	176	2,69	1,02			
	Zengin	102	2,27	,95			
	Toplam	374	2,52	,99			
Güvenlik1	Fakir	95	4,42	1,04	5,43	,00	1-3
	Orta	173	4,18	1,22			
	Zengin	100	3,85	1,38			
	Toplam	368	4,15	1,24			
Servisler1	Fakir	46	4,20	1,31	27,60	,00	1-3 2-3
	Orta	123	3,28	1,62			
	Zengin	72	2,18	1,30			
	Toplam	241	3,12	1,63			
Sosetkin1	Fakir	95	2,93	1,66	7,56	,00	1-3 2-3
	Orta	172	2,65	1,43			
	Zengin	100	2,13	1,31			
	Toplam	367	2,58	1,49			
Testleruygun1	Fakir	96	1,41	,95	3,96	,02	3-1
	Orta	175	1,67	1,08			
	Zengin	99	1,83	1,13			
	Toplam	370	1,64	1,07			
Rehberlik1	Fakir	93	3,22	1,50	5,91	,00	1-3 2-3
	Orta	175	2,70	1,41			
	Zengin	97	2,55	1,38			
	Toplam	365	2,79	1,45			
İletişim1	Fakir	96	2,96	,89	5,77	,00	1-3
	Orta	176	2,78	,75			
	Zengin	101	2,59	,60			
	Toplam	373	2,78	,76			

Tablo 15’te görüldüğü gibi veli görüşlerinin okulun ekonomik durumu değişkenliğine göre F testine göre karşılaştırılmasına bakıldığında okulun fiziki yeterliliği, okulun güvenlik hizmetleri, öğrenci servisleri, okuldaki sosyal etkinlikler, testlerin uygunluğu, rehberlik hizmetleri, ve iletişim arasında $p < 05$ düzeyinde fark bulunmuştur. Sosyo ekonomik düzeyi fakir olan okulların

bölgesindeki veliler, sosyo ekonomik düzeyi zengin olan velilerin bulunduğu okulların bölgesindeki velilere göre okulunu fiziki açıdan daha yeterli bulmaktadır.

Öğrenci servisleri açısından fakir veliler, orta halli velilere göre, orta halli veliler, zengin velilere göre daha yeterli bulmaktadır.

Okuldaki sosyal etkinlikleri, fakir veliler, orta halli velilere göre, orta halli veliler, zengin velilere göre daha yeterli bulmaktadır.

Derslerde testlere ağırlıklı olarak yer verilmesi, öğrenci başarısının bu yapılan testlere göre değerlendirilmesi, zengin veliler açısından, fakir velilere göre daha uygun bulunmaktadır.

Okuldaki rehberlik hizmetlerini fakir ve orta halli veliler zengin velilere göre daha yeterli bulmaktadır.

Okulla iletişim kurmada fakir veliler zengin velilere göre iletişimi daha yeterli bulmaktadır.

Tablo 16. Veli Görüşlerinin Çocuğun Okuduğu Sınıf Değişkenine Göre F testi ile karşılaştırılması

		N	Ortalama	S. Sapma	F	p	Guplar Arası Fark
okulyönetimi1	1	26	1,54	,76	3,11	,00	8-1 8-2 8-4 8-5 8-7
	2	38	1,66	1,02			
	3	37	1,95	,78			
	4	77	1,81	,89			
	5	65	1,80	,94			
	6	24	2,04	,75			
	7	61	1,69	,76			
	8	40	2,38	1,23			
	Toplam	368	1,84	,93			
öğretmentut1	1	26	1,42	,70	5,75	,00	5-4 7-4 8-1 8-2 8-4
	2	38	1,68	,62			
	3	37	1,73	,56			
	4	78	1,50	,53			
	5	65	1,86	,68			
	6	24	1,88	,54			
	7	61	1,87	,53			
	8	40	2,15	,92			
	Toplam	369	1,76	,66			
okulfızl	1	26	2,77	1,21	3,62	,00	3-2 3-4 3-6
	2	38	2,16	,95			
	3	37	3,08	1,04			
	4	78	2,31	,90			
	5	65	2,54	,89			
	6	24	2,29	,81			
	7	61	2,59	1,12			
	8	40	2,55	,75			
	Toplam	369	2,51	,98			
Servisler1	1	19	2,37	1,71	4,39	,00	2-4 5-1 5-4
	2	24	3,79	1,56			
	3	30	2,80	1,37			
	4	51	2,53	1,43			
	5	39	3,95	1,50			
	6	11	3,36	1,63			
	7	40	3,05	1,68			
	8	25	3,52	1,69			
	Toplam	239	3,14	1,63			
hizmetliler1	1	25	2,72	1,43	2,73	,01	3-6 8-6
	2	38	2,66	1,26			
	3	37	3,24	1,34			
	4	78	2,59	1,14			
	5	64	2,64	1,36			
	6	24	1,79	1,18			
	7	60	2,63	1,40			
	8	40	2,85	1,37			
	Toplam	366	2,66	1,33			
Rehberlik1	1	26	2,27	1,48	6,88	,00	5-1

	2	36	2,50	1,28			5-2
	3	37	3,11	1,33			5-7
	4	74	2,28	1,33			8-1
	5	63	3,40	1,42			8-2
	6	24	2,54	1,32			8-4
	7	61	2,57	1,35			8-6
	8	39	3,67	1,46			8-7
	Toplam	360	2,80	1,44			

Çocuğun okuduğu sınıf değişkenine göre F testi ile karşılaştırılmasında okul yönetiminden yeterli ilgiyi görme, öğretmenin davranışları, okulun fiziki yeterliliği, öğrenci servisleri, okulun hizmetlilerinin görevini yapması ve rehberlik hizmetleri açısından $p<05$ düzeyinde fark bulunmuştur.

Çocuğu sekizinci sınıfta okuyan veliler, diğer sınıfların velilerine göre, okul yönetiminin ilgisinden daha memnundur.

Öğretmen davranışları bakımından sekizinci sınıfın velileri en çok memnuniyeti gösterirken dördüncü sınıf velileri en az memnuniyeti göstermektedir.

Okulun fiziki yeterliliği açısından, üçüncü sınıf velileri, ikinci, dördüncü ve altıncı sınıf velilerine göre daha yeterli bulmaktadır.

Okul hizmetlilerinin çalışmalarını, üçüncü ve sekizinci sınıflar, altıncı sınıflara göre daha yeterli bulmaktadır.

Rehberlik servisi hizmetlerini, sekizinci sınıflar, diğer sınıflara göre daha yeterli bulmaktadır.

Tablo 17. Veli Görüşlerinin Velinin Mesleği Değişkenine Göre F testi ile karşılaştırılması

		N	Ortalama	S. Sapma	F	p	Guplar Arası Fark
servisler1	öğretmen	18	2,22	1,06	4,25	,00	2-1 5-6
	İşçi	78	3,59	1,58			
	Doktor	3	4,00	1,00			
	sanayici	6	2,67	1,37			
	İşsiz	18	3,83	1,69			
	Başka	115	2,85	1,63			
	Toplam	238	3,13	1,63			
hizmetliler1	öğretmen	25	3,52	1,00	3,77	,00	1-2 1-5 1-6
	işçi	123	2,68	1,34			
	doktor	3	3,67	,58			
	sanayici	9	2,67	,87			
	işsiz	32	2,09	1,00			
	başka	172	2,62	1,39			
	Toplam	364	2,67	1,33			
hinterland1	öğretmen	24	3,75	1,29	3,53	,00	1-5
	işçi	107	3,15	1,48			
	doktor	2	4,00	1,41			
	sanayici	7	3,00	1,53			
	işsiz	28	2,18	1,47			
	başka	150	2,89	1,50			
	Toplam	318	2,99	1,51			
saygögrn1	öğretmen	24	1,04	,20	6,99	,00	3-1 3-2 3-4
	işçi	121	1,07	,46			
	doktor	3	2,33	2,31			
	sanayici	9	1,00	,00			
	işsiz	32	1,06	,35			
	başka	174	1,03	,25			
	Toplam	363	1,06	,40			
testleruygun1	öğretmen	24	2,42	1,28	3,30	,01	1-2 1-4 1-5 1-6
	işçi	123	1,63	1,10			
	doktor	3	1,67	1,15			
	sanayici	9	1,22	,67			
	işsiz	32	1,38	,79			
	başka	172	1,61	1,05			
	Toplam	363	1,64	1,07			

Velinin mesleği değişkenine göre, F testi ile karşılaştırılmasında, öğrenci servisleri, okulun hizmetlileri, hinterland alanı, saygılı öğrenci, testlerin derslerde ağırlıklı olarak işlenmesi ve başarının buna göre değerlendirilmesi arasında $p<05$ düzeyinde fark bulunmuştur.

Öğrenci servislerini işçiler, öğretmenlere göre, işsizlerde diğer meslek gruplarına göre daha yeterli bulmaktadır.

Okulun hizmetlilerinin çalışmalarını, öğretmenler diğer meslek gruplarına göre daha iyi bulmaktadır.

Öğretmen veliler, hinterland alanı uygulamasını, diğer meslek gruplarına göre daha doğru bulmaktadır.

Doktor veliler, diğer meslek gruplarına göre saygı gösteren öğrenci yetişmesini istemektedir.

Öğretmen veliler, diğer meslek gruplarına göre derslerde test sınavlarına ağırlık verilmesini uygun bulmaktadır.

Tablo 18. Veli Görüşlerinin Velinin Öğrenim Durumu Değişkenine Göre F testi ile karşılaştırılması

		N	Ortalama	S. Sapma	F	p	Guplar Arası Fark
servisler1	İlköğretim	84	3,56	1,61	3,90	,00	1-5
	Lise	40	3,38	1,67			
	Yüksek okul	70	2,90	1,63			
	Fakülte	15	2,67	1,54			
	Diğer	30	2,43	1,33			
	Toplam	239	3,14	1,63			
hizmetliler1	İlköğretim	129	2,43	1,28	3,34	,01	5-1
	Lise	62	2,53	1,48			
	Yüksek okul	112	2,75	1,30			
	Fakülte	24	3,04	1,40			
	Diğer	39	3,18	1,07			
	Toplam	366	2,66	1,33			
hinterland1	İlköğretim	116	2,74	1,59	2,64	,03	5-1
	Lise	53	2,81	1,62			
	Yüksek okul	96	3,09	1,40			
	Fakülte	20	3,35	1,39			
	Diğer	34	3,56	1,21			
	Toplam	319	2,98	1,51			
dersleryeterli1	İlköğretim	131	2,11	1,04	6,49	,00	3-1 4-1 5-1
	Lise	63	2,40	1,25			
	Yüksek okul	111	2,62	1,05			
	Fakülte	24	2,79	1,14			
	Diğer	39	2,92	,81			
	Toplam	368	2,45	1,10			
testleruygun1	İlköğretim	130	1,44	,98	2,88	,02	5-1
	Lise	63	1,68	1,09			
	Yüksek okul	110	1,67	1,08			
	Fakülte	24	1,92	1,32			
	Diğer	38	2,03	1,05			
	Toplam	365	1,64	1,07			

Velinin öğrenim durumu değişkenine göre, F testi ile karşılaştırılmasında öğrenci servisleri, okulun hizmetlileri, hinterland alanı uygulaması, derslerin içeriğinin yeterliliği, testlerin derslerde ağırlıklı olarak işlenmesi arasında $p<05$ düzeyinde fark bulunmuştur.

Öğrenci servislerini ilköğretim mezunları, lisans üstü eğitim mezunlarına göre daha yeterli bulmaktadır.

Okuldaki hizmetlilerin çalışmasını, lisans üstü eğitim mezunları, ilköğretim mezunlarına göre daha iyi bulmaktadır.

Hinterland alanı uygulamasını lisans üstü eğitim mezunu veliler, ilköğretim mezunu velilere göre daha uygun bulmaktadır.

İlköğretim mezunu veliler, derslerin içeriğini diğer velilere göre daha az yeterli görmektedir.

Derslerde testlere ağırlık verilmesi ve başarının buna göre değerlendirilmesini, lisans üstü eğitim mezunu veliler, ilköğretim mezunu velilere göre, daha uygun bulmaktadır.

Tablo 19 Bağımsız Örneklem t Testi

	t-test						
	t	Kişiler	df	Ort.	Anlamlılık değeri	Anlam farkı	S.hata
Ev sahibi-	-2,02	227-	269	2,9	,04	-,16	,08
Kiracı (kurslar)	-1,98	136		3,1	,04	-,16	,08

Velilerin ev sahibi veya kiracı olma durumları t testi karşılaştırmasına göre kurslarla $p<05$ düzeyinde fark bulunmuştur. Ev sahipleri kiracılara göre okul kurslarının düzenlenmesini daha uygun bulmaktadır.

t testi karşılaştırılmasında velilerin cinsiyetleri arasında bir fark bulunamamıştır.

SONUÇLAR

Velilerin okul büyüklüğüne göre görüşlerinin F testi ile karşılaştırması yapılmıştır. Buna göre okulların büyüklüğü ile velilerin görüşleri arasında bazı maddelerde anlamlı bir fark bulunmuştur. Birinci gruptaki okul idaresi ile ilgili sorularda büyük okulların veli görüşleri küçük okulların veli görüşleri arasında $p<001$ düzeyinde anlamlı bir fark vardır. Buna göre okul idaresi ile ilgili beklentilerden küçük okullar daha az memnun olduğu, büyük okulların ise daha fazla memnun olduğu görülmektedir. Aynı şekilde orta gruptaki okullar ile küçük gruptaki okullar arasında da böyle bir benzerlik vardır. Yani orta büyüklükteki okul velileri küçük büyüklükteki okul velilerine göre okul idaresinden beklentiler açısından daha fazla memnun olduğu görülmektedir. Büyük okullarda idareci sayısının fazla olması etkili olabilir.

Öğretmen tutumlarıyla okul büyüklükleri arasında $p<05$ düzeyinde bir fark bulunmuştur. Öğrenci sayısı az okulların öğretmen tutumları memnuniyetsizliği ortalaması 1.90 olurken öğrenci sayısı fazla olan okulların memnuniyetsizliği 1.76'dır. Öğrenci sayısı az olan okulların velileri öğrenci sayısı çok olan okulların velilerine göre öğretmen tutumlarından daha az memnundur.

Okul büyüklükleri ile okulun fiziki yeterliliği arasında $p<001$ düzeyinde bir fark bulunmuştur. Fiziki yeterlilik açısından küçük okulların ortalaması 2, orta büyüklükteki okulların fiziki yetersizlik ortalaması 2.37, büyük okullarınki ise 2.89'dur. Öğrenci sayısı çok olan okulların öğrenci sayısı az olan okullara göre öğrenci sayısı açısından orta büyüklükte olan okullar öğrenci sayısından az olan okullara göre fiziki açıdan yetersiz olduğu bulunmuştur. Okulların öğrenci sayıları arttıkça fiziki yeterlilikleri azalmaktadır.

Aynı şekilde okulun öğrenci sayısı açısından büyüklüğü ile hizmetli sayısının yeterliliği arasında $p<001$ düzeyinde bir fark bulunmuştur. Küçük okulların hizmetli yetersizliği ortalaması 2.23, orta büyüklükteki okulların 2.53, büyük okulların 2.99'dur. Büyük okulların öğrenci sayısı açısından küçük olan okullara göre öğrenci sayısı açısından orta büyüklükteki okullara göre hizmetliler yetersizdir. Okul büyüdükçe hizmet sunma zorlaşabilir.

Okulun öğrenci sayısı bakımından büyüklüğüyle okula yapılan bağışlar arasında $p<05$ düzeyinde bir fark bulunmuştur. Küçük okulların bağışlarının yeterliği ortalaması 2.51, orta büyüklükteki okulların 2.87, büyük okulların 2.97'dir. Öğrenci sayısı açısından büyük olan okulların velileri öğrenci sayısı az olan okulun velilerine göre okullara yapılan bağışlar daha yeterlidir. Öğrenci sayısının çokluğu geliri artırabilir.

Okulun öğrenci sayısı bakımından büyüklüğüyle parasız kitap dağıtımını arasında $p<05$ düzeyinde bir fark bulunmuştur. Tüm okullardaki öğrencilere parasız kitap dağıtımını uygun

bulma ortalaması küçük okullarda 1.49, orta büyüklükteki okullarda 1.19, büyük okullarda 1.19'dur. Okulun öğrenci sayısı çoğaldıkça ders kitaplarının devletçe parasız dağıtılmasının doğru bir uygulama olduğu düşüncesi azalmaktadır. Ekonomik durumun önemli olduğu söylenebilir.

Ödev verilmesi, aynı öğretilerde okutulması, branş öğretmenin derse girmesinin uygunluğu, okul güvenliği, okul servislerinin yeterliği, sosyal etkinlik yapılması, derslerin öğrencileri hayata hazırlaması, pratik hayatta kullanma, bilgilerin kalıcılığı, derslerde sürekli test yapılması, rehberlik hizmetinin yeterliği, okulla veli iletişimi yeterliği okulların öğrenci sayılarının büyüklüğüne göre farklılaşmamaktadır.

Veli görüşlerinin okulun ekonomik durumu değişkenliğine göre F testine göre karşılaştırılmasına bakıldığında okulun fiziki yeterliliği, okulun güvenlik hizmetleri, öğrenci servisleri, okuldaki sosyal etkinlikler, testlerin uygunluğu, rehberlik hizmetleri, ve iletişim arasında $p<05$ düzeyinde fark bulunmuştur. Sosyo ekonomik düzeyi fakir olan okulların bölgesindeki veliler, sosyo ekonomik düzeyi zengin olan velilerin bulunduğu okulların bölgesindeki velilere göre okulunu fiziki açıdan daha yeterli bulmaktadır. Ekonomik yetersizlik beklentileri de azaltabilir.

Öğrenci servisleri açısından fakir veliler, orta halli velilere göre, orta halli veliler, zengin velilere göre daha yeterli bulmaktadır. Fakir veliler çocuklarını daha az servis hizmetlerinden yararlandığından beklentisi de ona göre azalmaktadır, denilebilir.

Okuldaki sosyal etkinlikleri, fakir veliler, orta halli velilere göre, orta halli veliler, zengin velilere göre daha yeterli bulmaktadır. Sosyo-ekonomik düzey beklentileri etkileyebilir.

Derslerde testlere ağırlıklı olarak yer verilmesi, öğrenci başarısının bu yapılan testlere göre değerlendirilmesi, zengin veliler açısından, fakir velilere göre daha uygun bulunmaktadır. Zengin veliler öğrencilerini dershaneye gönderebilir, özel kurs hizmetinden yararlandırılabilir. OKS sınavları test tekniği ile yapıldığı için, derslerde testlere ağırlık verildiği söylenebilir.

Okuldaki rehberlik hizmetlerini fakir ve orta halli veliler zengin velilere göre daha yeterli bulmaktadır. Sosyo-ekonomik durum beklentileri farklılaştırabilir.

Okulla iletişim kurmada fakir veliler zengin velilere göre iletişimi daha yeterli bulmaktadır. Sosyo-ekonomik durum beklentileri farklılaştırabilir.

Çocuğun okuduğu sınıf değişkenine göre F testi ile karşılaştırılmasında okul yönetiminden yeterli ilgiyi görme, öğretmenin davranışları, okulun fiziki yeterliliği, öğrenci servisleri, okulun hizmetlilerinin görevini yapması ve rehberlik hizmetleri açısından $p<05$ düzeyinde fark bulunmuştur.

Çocuğu sekizinci sınıfta okuyan veliler, diğer sınıfların velilerine göre, okul yönetiminin ilgisinden daha memnundur. Sekizinci sınıflar OKS sınavına hazırlandığından dolayı diğer sınıflara göre okul idaresinden daha fazla ilgi görebilir.

Öğretmen davranışları bakımından sekizinci sınıfın velileri en çok memnuniyeti gösterirken dördüncü sınıf velileri en az memnuniyeti göstermektedir. Sekizinci sınıflar OKS sınavına hazırlandığından dolayı diğer sınıflara göre öğretmenler daha fazla ilgi gösterebilir.

Okulun fiziki yeterliliği açısından, üçüncü sınıf velileri, ikinci, dördüncü ve altıncı sınıf velilerine göre daha yeterli bulmaktadır.

Okul hizmetlilerinin çalışmalarını, üçüncü ve sekizinci sınıflar, altıncı sınıflara göre daha yeterli bulmaktadır.

Rehberlik servisi hizmetlerini, sekizinci sınıflar, diğer sınıflara göre daha yeterli bulmaktadır. OKS sınavından dolayı sekizinci sınıf öğrencilerine yönelik rehberlik hizmetleri fazla olduğu söylenebilir.

Öğrenci servislerini işçiler, öğretmenlere göre, işsizlerde diğer meslek gruplarına göre daha yeterli bulmaktadır.

Okulun hizmetlilerinin çalışmalarını, öğretmenler diğer meslek gruplarına göre daha iyi bulmaktadır. Öğretmenlerin okulu daha iyi tanımından dolayı etkili olabilir.

Öğretmen veliler, hinterland alanı uygulamasını, diğer meslek gruplarına göre daha doğru bulmaktadır. Okuldaki öğrenci profilini iyi tanması etkili olabilir.

Doktor veliler, diğer meslek gruplarına göre saygı gösteren öğrenci yetişmesini istemektedir. Doktorlar ekonomik kaygı yaşamamaktadır.

Öğretmen veliler, diğer meslek gruplarına göre derslerde test sınavlarına ağırlık verilmesini uygun bulmaktadır. Öğretmenlerin başarı kaygısı yaşadığı söylenebilir.

Öğrenci servislerini ilköğretim mezunları, lisans üstü eğitim mezunlarına göre daha yeterli bulmaktadır.

Okuldaki hizmetlilerin çalışmasını, lisans üstü eğitim mezunları, ilköğretim mezunlarına göre daha iyi bulmaktadır.

Hinterland alanı uygulamasını lisans üstü eğitim mezunu veliler, ilköğretim mezunu velilere göre daha uygun bulmaktadır. Veliler insan profilini iyi tanımaktadır denilebilir.

İlköğretim mezunu veliler, derslerin içeriğini diğer velilere göre daha az yeterli görmektedir.

Derslerde testlere ağırlık verilmesi ve başarının buna göre değerlendirilmesini, lisans üstü eğitim mezunu veliler, ilköğretim mezunu velilere göre, daha uygun bulmaktadır. OKS sınavı test tekniği ile yapılmaktadır.

Ev sahipleri, kiracılara göre okul kurslarının düzenlenmesini daha uygun bulmaktadır. Ev sahipleri ekonomik olarak parasal kaygı duymaması olabilir.

ÖNERİLER

Bu tez daha farklı boyutta araştırılabilir. Okul idaresi velilerle ilgilenmede tüm sınıflara eşit davranmalıdır. Bu araştırma türleri değişik zamanlarda yenilenmelidir, çünkü yaşam şartları sürekli yenilenmektedir. İlköğretim kurumlarında hizmetlilerin memur olmasından dolayı, hizmetli açığı ortaya çıkmıştır. Bu açığın en kısa zamanda kapatılması eğitim-öğretim açısından daha faydalı olabilir.

Hinterland alanı uygulaması ciddi bir şekilde uygulanmaya çalışılmalıdır.

Veliler okuldaki rehber öğretmenlerle daha sık görüşmelidir. Ayrıca sınıf öğretmeni ile sık sık bir araya gelmesi ,öğrenci başarısını artıracaktır. Çocuğun bir problemi olduğunda,veli bu durumu rehber öğretmeni ile paylaşmaya yönlendirmelidir.

İlköğretim okullarında ailenin ve okulun beklediği, çağdaş ve ekonomik toplumun gerektirdiği duygu ve düşüncelerini özgürce ifade edebilen , araştırmacı, meraklı, girişimci, kendi kendine karar verebilen , kendi haklarına ve başkalarının haklarına saygılı, yeteneklerini kullanma becerisine sahip ve öz denetim geliştirebilen çocukları yetiştirebilmek ancak okul ve ailenin işbirliği ile mümkün olacaktır.

EKLER

EK 1. ANKET ÖRNEĞİ

Sayın Veli:

Bu anket, "İlköğretim Kademesindeki Öğrenci Velilerinin Okuldan Beklentileri İle İlgili Görüşleri" konulu Yüksek Lisans Tezi için veri toplamak amacı ile geliştirilmiştir.

Anket formu iki bölümden oluşmaktadır. birinci bölümde araştırmanın değişkenleri, ikinci bölümde ise okuldan beklentiler ile ilgili ifadeler yer almaktadır.

Ankete vereceğiniz cevaplar, sadece bu bilimsel araştırmada kullanılacaktır. Araştırmanın doğruluğu ve geçerliliği sizin ankete vereceğiniz samimi cevaplara bağlıdır. Bu nedenle isminizi yazmanız gerekmemektedir.

İstatistiksel işlemler açısından boş bırakılan cevap olmamalıdır. **LÜTFEN HİÇBİR MADDEYİ CEVAPSIZ BIRAKMAYINIZ.**

Anketle ilgili yargı cümlelerine katılma derecenizi ilgili sütundaki parantezin içine (X) işareti koyarak belirtiniz. Her beklenti maddesi ile ilgili olarak;

HER ZAMAN, SIK SIK, ARA SIRA, NADİREN, HİÇ BİR ZAMAN

ifadelerinin altında yer alan boşluklardan, size uygun olan birisini işaretleyiniz.

Anket formunu doldurarak araştırmaya sağlayacağınız değerli katkılarınız için teşekkür eder, saygılar sunarım.

Habib DÖNMEZ
A.K.Ü
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Yüksek Lisans Öğrencisi

BÖLÜM-1 : KİŞİSEL BİLGİ FORMU

1. Cinsiyetiniz:

- Erkek   Kadın

2. Çocuğunuzun okuduğu sınıf:

1. sınıf
 2. sınıf
 3. sınıf
 4. sınıf
 5. sınıf
 6. sınıf
 7. sınıf
 8. sınıf

3. Mesleğiniz:

- öğretmen
 işçi
 avukat
 doktor
 sanayici
 işsiz
 Başka (Lütfen yazınız).....

4. Gelir Durumunuz:

- Aylık Toplam Geliriniz:.....YTL'dir
-Yıllık Toplam Geliriniz:.....YTL'dir

5. Evde Çalışan Kişi Sayısı

- anne-baba   baba   anne   anne- baba- çocuklar   çalışan yok

6. Bulduğunuz Ev;

- Kendimizin   Kira

7. Bulduğunuz Evde Kaç Oda Vardır?

- (.....)

8. Evinizde Kaç Çocuk Var? (.....)

9. Bulduğunuz Ev Hangi Tiptedir?

- Apartman   Gecekondu   Müstakil Ev

10. Öğrenim Durumunuz:

- İlkokul   Ortaokul   İlköğretim
 Lise   Yüksek Okul   Fakülte
 Diğer, lütfen belirtiniz.....

BÖLÜM II AÇIKLAMA :Aşağıda ilköğretim okullarının amaçları ile ilgili bazı yargı cümleleri yer almaktadır. Yargı cümlelerine katılma derecenizi ilgili yerlere işaretleyiniz.	HER ZAMAN	SIK SIK	ARASIRA	NADİREN	HİÇ BİR ZAMAN
1.Öğrencinizle ilgili bir sorunu halletmede okul yönetimi size yeterince yardımcı oluyor mu?					
2.Okul idaresinden, öğrenciniz hakkında almak istediğiniz bilgileri rahat alabiliyor musunuz?					
3.Okul idaresi okulla ilgili sorunları halletmede yeterli midir?					
4.Bir sorunu halletmede, okul yönetimi demokratik davranıyor mu?					
5.Öğrencinizin bulunduğu okul, disiplin sağlamada demokratik midir?					
6.Öğretmenle yaptığınız diyaloglarda size karşı ilgili midir?					
7.Öğretmen sahip olduğu bilgileri aktarmada yeterli midir?					
8.Öğretmenle öğrenciniz arasında iyi bir diyalog var mıdır?					
9.Öğretmeniniz ders anlatımında, ders için gerekli tv, vcd, bilgisayar, ders araç gereçleri, tepegöz gibi materyalleri kullanıyor mu?					
10.Öğretmeniniz; öğretmenin anlatıp aktif olduğu ve öğrencilerin pasif kaldığı bir eğitim anlayışına mı sahiptir?					
11.Öğretmeniniz; öğretmen ve öğrencilerin karşılıklı diyalog içinde oldukları, öğretmen ve öğrencilerin aktif oldukları, eğitim anlayışına sahip midir?					
12.Öğretmeniniz, öğrencilerin kendilerini ifade etmelerine imkan(olanak) tanıyor mu?					
13.Okulunuzda,öğretmen-öğrenci-veli işbirliği yeterli midir?					
14.Özel ihtiyaç sahibi öğrencilerin gelişmesi ve kendilerini yetiştirmeleri için, öğrencilere okul tarafından gerekli destek veriliyor mu?					
15.Öğretmen, öğrencilerine gereksiz yere ödev veriyor mu?					
16.Öğretmenin verdiği ödevler amacına uygun mudur?					
17.Öğretmenin ödev vermesi gerekli midir?					

18.Verilen ödevlerin, öğrenciler de araştırma ruhu kazandırdığına inanıyor musunuz?					
19. Fiziki koşullar bakımından, öğrencinizin bulunduğu ilköğretim okulu, yeteri kadar temizlik şartlarına sahip midir?					
20. Öğrencinizin bulunduğu ilköğretim okulunun sınıfları, tuvaletleri, salonları, kantin, laboratuvar, okul bahçesi vb. yerleri yeterli mi?					
21. Okulun tuvaletleri yeterince temiz midir?					
22. Tuvaletten çıkan öğrenci, elini temizlemek için lavabo, sabun gibi şeylere sahip midir?					
23. Okul bahçesi öğrenciler için yeterli midir?					
24. Öğrenciler laboratuvar araç ve gereçlerinden iyi yararlanırlar mı?					
25. Okul kantininin yeterli, yiyecek ve içeceklerinin temiz ve kaliteli olduğuna inanıyor musunuz?					
26. Okulunuzda yeterli sayıda sınıf var mıdır?					
27. Öğrenci sayısı, ideal öğrenci sayısı olan 25-30 öğrenci sayısına uygun mudur?					
28. Sınıflar, kışın rahat ısınıyor mu?					
29. Sınıflarda, ders araç gereçleri yeterince var mıdır?					
30. Kışın soğuk havalarda, öğrencilerin dışarıya çıkmadan rahat oynayabileceği veya beden eğitimi dersini kapalı bir alanda yapabileceği bir salon var mıdır?					
31. İlköğretim birinci kademedede(1,2,3,4 ve5.sınıf) çocuğunuzun, hep aynı öğretmenle devam etmesi uygun mudur?					
32. İlköğretim birinci kademedede,(Müzik, Resim-İş Beden Eğitimi,Bilgisayar) gibi derslerin, branş öğretmenleri tarafından verilmesi uygun mudur?					
33. Okula geliş-gidişte ve okul çevresinde, yeterince polis veya güvenlik görevlisi var mıdır?					
34. Servislerden memnun musunuz?					
35. Servisle gidip gelmede, yeterince güvenlik tedbirleri alınmış mıdır?					
36. Okuldaki müstahdemler yeterli midir?					
37. Müstahdemler, okulda kendilerine düşen işleri (temizlik, ısıtma, düzen) yeterince yaparlar mı?					
38. Beden eğitimi yönünden iyi olan bir öğrenci, bu alandaki çalışmalara yönlendirilir mi?					
39. Müzik alanında iyi yetenekleri olan bir öğrenci, bu alandaki çalışmalara yönlendirilir mi?					
40. El işi ve beceri alanın da üstün yeteneklere sahip olan bir öğrencinin, kendini geliştirebileceği bir alanı var mıdır?					
41. Okullara yapılan bağışlar yeterli midir?					

42.Okulunuza yeterince bağış yapıldığına inanıyor musunuz?					
43.Okulda verilen kursların, piyasadaki özel kurslar kadar yeterli olduğuna inanıyor musunuz?					
44. Okullara yapılan bağışları doğru buluyor musunuz?					
45.Piyasadaki özel kursların eğitim-öğretime yararlı olduğuna inanıyor musunuz?					
46.Okullar ve benzeri eğitim-öğretim kurumları dışında, ayrıca kurslar açılmasına gerek var mıdır?					
47.Öğrencilerin ders yönünden ve kurslar yönünden, aşırı derecede sıkıştırılması, öğrencilerin ruh yapısını bozar mı?					
48.Çocuğunuz özel ders alıyor mu?					
49.Çocuğunuz dershaneye gidiyor mu?					
50.Okulun, öğrenci kaydetme alanı olan hiterlant alanının, tamamen uygulandığına inanıyor musunuz?					
51.Okulda tüm öğrencilere, parasız olarak kitap verilmesi uygun mudur?					
52.Okuldaki sosyal etkinlikler(gezi düzenleme, gece düzenleme, kermes, toplu eğlenceler) yeterli midir?					
53.Okulun bulunduğu çevreyle ilgili sorunları var mıdır?					
54.Öğrencimin kendi haklarını savunan ve başkalarının haklarına da saygı gösteren bir öğrenci olmasını isterim.					
55.Öğrencimin , her durumda başarılı olmasını ve her zaman sadece kendisini düşünmesini isterim.					
56.öğrencilere verilen derslerin, öğrencileri yeterince hayata hazırlayabileceği kanısında mısınız					
57.Öğrencilerin aldıkları dersler kalıcı mıdır?					
58.Öğrenciler aldıkları bilgileri, pratik hayatta kullanabilirler mi?					
59.Derlerde,sürekli test yapılmasından memnun musunuz?					
60.Okulunuzda yapılan rehberlik çalışmaları yeterli midir?					
61.Okulunuzda iletişimin, yeterli olarak sağlandığına inanıyor musunuz?					
62.Bir veli olarak okula gittiğinizde, kendinizi rahat bir ortamda hisseder misiniz?					
63.Bir veli olarak okula gittiğinizde, kendinizi sıkıntılı bir ortamda hisseder misiniz?					

KAYNAKÇA

- AİLES Roger, KRAUSER Jhon, Mesaj Sizsiniz, Çeviren Alev ÖNDER, Sitem Yayıncılık İstanbul 2003.
- AKYILMAZ Lütü, KOCAOLUK M. Şükrü, Uygulamalı İlkokuma Yazma Öğretimi, Kocaoluk Yay., İst. 1992
- BALOĞLU Nuri, Sınıf (İlkokul) Öğretmenlerinin Sınıf Yönetimi Yeterlilikleri hakkında İlköğretim Müfettişlerinin Görüşleri Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara 1998.
- BAŞAR Hüseyin, Sınıf Yönetimi, MEB Yayınları, Ankara 1999.
- BAŞAR Murat İlk Okuma Ve Yazma Döneminde Yapılan Yanlış Tutumların Okuma Davranışı Üzerine Etkisi, Eğitim Araştırmaları, Anı Yay. Ankara 2003
- BENUYA Cella, Öğretmenlerin İletişim Becerisi Eğitimi Almasının Öğrenciler Üzerindeki Etkisi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayımlanmamış yüksek Lisan Tezi, İstanbul 2003 .
- BERGER E.H., Parents As Partners In Education, MacMillan Ltd., Columbus, Ohio, 1987, s.96.
- BERGER E. H., Parent Involvement: Yesterday and Today' ,The Elementary School Journal, 3, s.96-108.
- BİRK J. and BLİMLİNE C., 'Parents As Career Development Facilitator: An Untapped Resource For The Counselors' , 'The School Counselor, Vol.31, 1984.
- BOZ İsmail, Sınıf Yönetimi, Zambak Yayınları, İstanbul 2003.
- CHU E. H. and WILLİAMS J. D., Effects of Parental Involvement on Eyght-Grade Achievement' , The School Counselor, Vol.69, 1996.
- ÇETİN Şaban, " İdeal Bir Öğretmen Üzerine Araştırma" MEB Dergisi, Sayı 149, Ankara 2001.
- DAVASLIGİL Ümit, Farklı Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Çevreden Gelen Birinci Sınıf Çocuklarının Dil Gelişimine Okulun Etkisi (Doktora Tezi), Edebiyat Fakültesi Basımevi, İstanbul, 1985.
- DEMİRBULAK Dilara, Çankaya Üniversitesi, Milli Eğitim Dergisi, Nisan-Mayıs-Haziran, Ankara 2000
- DUMAN Banu, DEDE Zeynep Y. ERYÜREKLİ Akın, " Her Şey İletişimle Başlar" Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi, Sayı 36 Ankara 2003.
- DUMAN Tayip, "Öğretmen Yeterlilikleri" Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi, Sayı 58, Ankara 2004.

- ERGÜN Mustafa ve Diğerleri, Öğretmenlik Mesleğine Giriş., Ocak Yay., Ankara 1999.
- ERGÜN Mustafa, Eğitim Sosyolojisine Giriş Eğitim ve Toplum, Ocak Yay, Ankara 1994.
- GORDON Thomas, Etkili Öğretmenlik Eğitimi, Çeviren: Emel Aksay, Sistem Yayıncılık, İstanbul 1996.
- GÜL Esan, Eğitime Bakış, Ankara 2005.
- GÜNEŞ Firdevs, Uygulamalı Okuma-Yazma Öğretimi, Ocak yay., Ankara, 2000.
- GÜNEŞ Firdevs, Okuma Yazma Öğretimi ve Beyin Teknolojisi, Ocak yay., Ankara, 1997.
- JACOBS G., ‘ Cheldren’s Needs: İmplikations for Guidance Programs In the 1980’s’, The School Counselor, Vol. 30, 1982.
- KILIÇ Arzu Güngör, “ Sınıf İçi İletişim” Yaşadıkça Eğitim Dergisi, Sayı 79, İstanbul 2003.
- KÖKSAL Kemal, Okuma Yazmanın Öğretimi, Pegem A Yay., Ankara, 1999, s. 1.
- ÖKTEM F., Aile ve Eğitim: Okul Aile İşbirliği, TED, Ankara, 1996, s.98.
- ÖZ M. Feyzi, Uygulamalı İlkokuma Yazma Öğretimi, Anı Yay., Ankara, 1999.
- ROBERTS H. C., Uncloseting the Cumulative Recort: A Parent-Student-Counselor Conferences Projects, The School Counselor, Vol.31, 1984.
- SAYDAM Refik, Okuma Alışkanlığına Ne Oldu?, Öğretmen Dünyası, S. 47, Yıl. 10, Eylül 1989; KURT İhsan, Türkiye’de Az Okuma Sebepleri Ve Etkililik Dereceleri, Çağdaş Eğitim, C. 19, S. 196, Şubat 1994.
- SÖNMEZ Veysel ve Diğerleri, Öğretmenlik Mesleğine Giriş, Anı Yay., Ankara, 2000 .
- ŞENOL Selahattin, Ailede ve Okulda İletişim, Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim, Ankara, Şubat 2003.
- THOMSON James J., “ Sözcüklere Dökülemeyenler Sınıfta Sözsüz İletişim (2), Çeviren Akif ERGİN, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, Cilt 28, Sayı 11, Ankara 1995.
- TÜRKÖĞLU Adil, 99 Soruda Eğitim Bilimine Giriş, İzmir-Adana:1997.
- ÜNALAN Şükrü, Türkçe Öğretimi, Nobel Yay., Ankara, 2001.
- VARIŞ Fatma, Eğitim Bilimine Giriş, Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları, Ankara, 1981.
- VARIŞ Fatma, Eğitim Bilimine Giriş, Alkım Yayınları, Yeni Basım, İstanbul, 1998.
- YAVUZER Haluk, Çocuk Psikolojisi, Remzi Kitapevi, 19. basım, İstanbul, 2000.
- YILMAZ Hasan, Ana-Babaların Okul ve Öğretmene Bakışı, Yaşadıkça Eğitim, Temmuz/Ağustos 1994.

İNTERNET ADRESLERİ

<http://oyegm.meb.gov.tr/>

yayim.meb.gov.tr/yayimlar/145/ok-gode-alkan.htm - 38k

www.mef.gazi.edu.tr/mdergi4.htm - 27k -

www.dicle.edu.tr/~halks/m129.htm - 79k

yunus.hacettepe.edu.tr/~sadi/dersler/ebb/ebb615-guz99/ersel.html - 3k –

Çağdaş Öğretmen, www.meb.gov.tr